

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knafljeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126 Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 1b, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12, polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Predsednik Jugoslovenske nacionalne stranke Zivković o političnem položaju

Predsednik Jugoslov. nacionalne stranke Peter Zivković in prvi podpredsednik Jovan Banjanin sta nedavno obiskala tuzlansko okrožje, kjer je stranka priredila več posvetov. Prvi sestanek sta imela v Bjelini, nato pa sta poročala o stališču stranke na posvetih v Brčkem, Bosanskem Šamcu, Vlasenici in Srebrenici.

Velik shod Jugoslovenske nacionalne stranke je bil v Tuzli, kjer je imel predsednik Zivković dveurni govor o političnem položaju. Naglasil je, da je bila in je Jugoslovenska nacionalna stranka za sporazum z brati Hrvati. Stranka je dala za sporazum pri volitvah v narodno skupščino listi dr. Matka 130 tisoč glasov jugoslovenskih nacionalistov. Zaradi te svoje politike odobravanja sporazuma s Hrvati in njihovim predstavnikom dr. Mačkom je morala Jugoslovenska nacionalna stranka prenesti mnogo hudih udarcev. Očitani so ji celo, da je zašla med protidržavne ljudi. Vse te udarce pa je stranka s ponosom prenašala, ker je bila prepričana, da je na pravilni poti. Jugoslovenska nacionalna stranka ni bila nikdar proti sporazumu. V kolikor je grajala sporazum, sklenjen med g. Cvetkovičem in dr. Mačkom, se je to nanašalo na način, kako je bil sporazum sklenjen in kako se izvaja. Zivković je pri tem zlasti opozarjal na prilike, ki vladajo v državi izven banovine Hrvatske.

Podpredsednik Jovo Banjanin je v svojem govoru opisal sodelovanje med združeno opozicijo in Jugoslovensko nacionalno stranko. Posebno obširno se je bavil z borbo, ki jo je vodila naša stranka proti dr. Milanu Stojadinoviću in njegovi vladavini. V tej borbi je prenesla stranka mnogo žrtev. Zato pa doživlja danes, da jo napadajo kot nasprotnico sporazuma prav tisti ljudje, ki so do zadnjega služili dr. Stojadinoviću. Naše stališče glede sporazuma je znano in ga tudi odkrito izpovedujemo med narodom. Mi nismo proti sporazumu med Srbi in Hrvati, smatramo pa, da nam še ni dal zagotovila za splošno pomirjenje v državi.

tinsko, odnosno polovično železniško voznilo. Prav tako je na posredovanje tujskoprometne zveze v Mariboru kolikor toliko ugodno rešeno tudi vprašanje zamenjave mark.

Naj ob tej priliki ponovno naglasimo, kako bi bilo koristno za državo in narod, če bi se vse te zdrave delovne sile mogle porabiti doma. To je veliko vprašanje, s katerim bi se morali odločujoči činitelji resno pečati. Zakaj naj bi naša mladina trosila svoje moči v tujini, ko bi bilo vendar doma dovolj dela, če bi se enkrat resno lotili gospodarske preobnove.

Nevarna trtna uš ograža vinograde ob meji

V naših vinogradih ob nemški meji se je zelo razširila nevarna trtna uš San Jose. Kako strašna škodljivka je ta uš, vidimo na opustošenih obronkih v nadaljevanju Kalvarije proti Kamnici. Tu so bili pred desetletji lepo uspevajoči vinogradi, ki jih je uš San Jose čisto pokončala.

V mariborski okolici in vzdolž meje nadaljuje uš San Jose svoje uničevalno delo in čedalje močnejši klici po pomoči prihajajo iz vrst prizadetih vinogradnikov. Poklicani činitelji si sicer prizadevajo, da bi omeili nadaljnji pohod škodljivke, a vse kaže, da zdajšnji način uničevanja ni dovolj učinkovit in da bo treba misliti na temeljitejši postopek.

Velik del naših nekoč lepo uspevajočih vinogradov je resno ogrožen in z njim obstanek številnih vinogradnikov in viničarjev. Prizadeti prosijo pomoči, ki naj bi bila hitra in učinkovita. Vsako oklevanje utegne imeti v prihodnih letih usodne posledice.

November je primeren čas za čiščenje sadovnjakov

November je najprimernejši mesec za delo v sadovnjaku. Zdaj je čas čiščenja sadnega drevja, uničevanja škodljivcev, beljenja debel, zavarovanja proti zajem in gnojenja s trdnimi gnojili: hlevskim gnojem ali kompostom.

Poljski pridelki so pospravljeni, torej je glavno kmečko delo že opravljeno, zato se pač dobi čas za nujna dela v sadovnjaku. Vse odvišne veje, ki rasejo druga v drugo, je odstraniti. Prav tako tudi vse polomljene veje. Če se z odžaganjem naredi večja rana, naj se odrezano mesto dobro zgladi z vrtnim nožem in zamaže s cepilno smolo ali arborinom. Veje se morajo odstraniti tik debela. Strcljev ni treba puščati, ker ti prično kmalu trohneti. Trohnetba se hitro širi in preha tudi v deblo, da postane drevo votlo. Paziti pa je tudi, da se večje veje ne začesnejo, zato jih je zarezati na dveh mestih. Najprej spodaj in potem šele zgoraj. Tudi vsi vodni pogoniki naj se odrežejo.

Hrapava skorja, ki jo imajo mnoga stara drevesa in se tako rada lušči, je varno skrivališče in zavetišče raznih škodljivcev. Zato jo moramo odstraniti. Na tla se pogrne okoli debela rjuha ter se nanjo ostrgajo s strgalcem vsa stara skorja, mah in lišaji, ki so tudi skrivališče raznim škodljivcem. Vse ostržke je sežgati, ker je v njih mnogo škodljivega mrčesa. Ostrgati je zelo dobro, vendar pa

Krompir je drag zaradi zelo majhnega pridelka

Naraščanje cene krompirju seveda nima nikake zveze z gospodarskimi homatijami, ki so nastale zaradi vojne v Evropi. To je treba takoj pribiti, da se ne bo po mestih morda uveljavilo prepričanje, da je tudi kmet navajalec cen. Krompirja je letos po vsej Sloveniji tako malo, kakor ga ni bilo že vrsto let. So kraji, kjer ga kmetje, ki so sicer prodali letno kar po cel vagon krompirja, letos ne bodo prodali niti za metrski stot.

Tako se dogaja, da od takega kmeta letos ne dobiš krompirja niti za izredno visoko ceno. Mnogo kmetov ga bo moralo za seme

pomladi še kupovati. Zato po deželi splošno ugibljejo, kje bi se dobilo zdravo semensko blago.

Ne bo odveč, če že zdaj opozorimo pristojne činitelje na nujno potrebo izmenjave blaga, zlasti po krajih, kjer je krompir tako izrojen, da ni pričakovati od domačega semenskega krompirja nikakega izdatnejšega pridelka več. Izrojen krompir je mehkužen in podvržen boleznim, ki krčijo pridelok. Krompir je tako važen živež, da moramo misliti na to, kako bi spet povečali njegov pridelok.

Tisoči delavcev se vračajo ...

Manjše skupine so se zaradi raznih vzrokov vrnile že predčasno, zdaj pa začinjajo prihajati velike skupine. V novembru in decembru se bo do božičnih praznikov vrnilo v domovino 12.500 sezonskih delavcev in delavk, med katerimi so po večini naši Prekmurci. Te dni je prispel prvi vlak s 600 delavci.

Letos so naši sezonski delavci ob vrnitvi v domovino deležni posebne pozornosti. Vsak dobi ob prihodu v Maribor izdatno porcijo guljaša s krompirjem. Razen tega četrt kilograma kruha in pol kilograma klobase. Za okrepitev bo ves čas do zaključka prevozov skrbela posebna kuhinja na glavni postaji v Mariboru. Borza dela jim je preskrbela četr-

paziti, da se ne poškoduje mlada zelena kocičica.

Dalje pobelimo drevesa z apnenim beležem, to je z zmesjo ugašenega apna, nekoliko goveje krvi, ilovice in kravjeka. Dobro je, če pridenemo tej mešanici še malo karbolina. S takim mazanjem debela se ohrani skorja gladka in zdrava in se zavaruje proti zajcem, ki radi glodajo zlasti mlajše drevje, ki jim je pozimi prava slaščica. Zavaruje pa se drevo tudi pred zimskimi žarki, ki so drevju škodljivi, ker jim toplota prehitro oživi drevesni sok.

Primeren čas je zdaj tudi za mazanje debel z 10 do 15odstotno raztopino arborina, a vrhove in vse veje je treba škropiti z 10od-

stotno arborinovo raztopino. Mazanje in škropljenje pa je mora opraviti temeljito.

Umestni so tudi lepljivi pasovi, ki se že mesca oktobra pritrdijo na debela tako, da ne more škodljivi mrčes plezati po deblu, ne da bi se prijel na lepljivem pasu.

Tudi gnojenje je nujno potrebno. Zdajšnji čas je primeren za gnojenje s trdimi gnojili, kar se naredi tako, da se okoli dreves pod drevesno krono naredijo 23 do 30 cm globoki in pol metra široki jarki, ki jih napolnimo z gnojem, pomešanim s prstjo, nato pa jarke pokrijemo s prstjo.

Sadjar, ki bo vsa ta nujna potrebna dela dovršil dobro, more prihodnje leto pričakovati spet obilnega pridelka

Kako je postal Molotov za Stalinom najpomembnejši mož Rusije

Ljudski komisar (minister) za zunanje zadeve Molotov je poleg Stalina najpomembnejši mož Rusije. Odkar je pred komaj pol leta postal namestnik izpodrinjenega Maksima Litvinova, se je zunanja politika Sovjetske Rusije po svoje zasukala. S tem je Molotov na mah stopil kot velik državnik na tako mesto, kamor gleda vsa svetovna javnost.

Izven Sovjetske Rusije je le malokomu znano, kakšna osebnost je Molotov in kako si je pridobil svojo oblast.

Kakor Lenin, Stalin, Litvinov in drugi boljševiški voditelji ima tudi Molotov drugačno rodbinsko ime. Prej se je pisal Skrbabin. Po rodu je iz Kavkazije. Njegov oče je bil knjigovodja v nekem državnem podjetju.

Molotov še ni bil nikdar v tujini. Tudi nima nobene državniške šole in ne govori nobenega drugega razen ruskega jezika. Tuje pisatelje pozna samo iz ruskih prevodov Molotov se še ni nikjer posebno izkazal. Niti ni dober govornik. Znan je kot tih človek, in je ta tih mož v mogočni državi Stalinovi

druga najvažnejša osebnost, čigar zdajšnji vpliv je brezmejen. Tako malo je viden in pomemben po zunanosti in po vedenju, da bi človek mislil, da je kak knjigovodja ali učitelj z dežele.

Zanimivo je, da se je tak človek nenadno povzpел v tako vrtoglavo višino tako da ga morajo poslaniki najmočnejših držav obiskovati in se z njim posvetovati. Njegova tiha osebnost bi ga ne bila mogla nikoli privedi na tako mesto. Svoj položaj je dosegel zaradi svojega neomajnega privrženstva boljševizmu.

Molotov se je rodil leta 1890. in bo torej kmalu petdesetletnik. Na jugu carske države je hodil v gimnazijo in je hotel postati inženjer. Ko je imel 17 let, je šel v Petrograd na politehniko. Tu pa je zašel med tako zvene nihiliste in je postal kmalu goreč punter. V teh viharjih študentskih letih si je nadel novo ime. Preden je nastala svetovna vojna, je bil trikrat izgnan v Sibirijo. V prvih vojnih letih je nastopal kot neumoren glasnik Lenina. Vsi komunistični letaki, knjižice in listi so se vtihotapili v njegove roke. S tem podtalnim rovarje-

njem je Molotov zelo pomagal pripravljati pot za revolucijo.

Ko sta jeseni leta 1917. Lenin in Trocki vso oblast vzela v svoje roke, je bil Molotov nepomembna osebnost v spodnjih vrstah strankinega vodstva. Za kaj višjega se jim je zazdel preveč neroden. Toda 27 letnemu Molotovu se ni mudilo; čakal je in delal.

Za gradnjo kake nove države niso potrebni le nadarjeni snovatelji, temveč je tudi treba mnogo praktičnih delavcev, ki to izvedejo, kar drugi iztuhajo. Tak delavec je Molotov. Njegova delavnost je naravnost občudovanja vredna. Osebnih potreb sploh nima. Ne pije alkoholnih pijač, ne kadi, ne je mesa, malokdaj kam gre in ne pozna drugega razvedrila ko svoje knjige, svoje uradne spise, svoje delo.

Kakor se sam brezpogojno ravna po danih ukazih, tako zahteva tudi od svojih podložnih uradnikov brezpogojno pokorščino. Ker je tako redkobeseden mu pravijo »molčeli ljudski komisar«. Mirzel in trd ko kamen, zvest naukom revolucije vdan Stalinu ko nobeden drugi je Molotov od leta 1918 dalje Stalinov prijatelj in varovanec. Zato ga je Trocki zaničeval in je rekel, da Molotov ni nič drugega kakor zvest nevarnik.

Kmalu po Leninovi smrti so Trucekova pragnila in druge zvezde si se zasvetile na sovjetskem nebu. Pa tudi te so zatonile. Molotov pa je preživel vse velike revolucionarne izprvih let. Počasi je stopal više in više v stranki. Pod Stalinovimi perutnicami je postal član političnega urada (politbiroja), ki je odločujočega pomena v komunistični stranki, in s tem je mož že stopil v vlado. Ko je bil leta 1930 ustrešen Riikov, je postal Molotov predsednik ljudskih komisarijev. Ko so naposled pred nekaj meseci vzeli Litvinovu zunanje politično krmilo iz rok, je na njegovo mesto stopil Molotov in obrnil smer ruske zunanje politike. Zda vlada s Stalinom drugo največjo državo na svetu. Njegovo je delo, da se je Rusija približala Nemčiji.

Molotov se ne odlikuje s kako posebno nadarjenostjo, pač pa ima neomajno voljo, je hraber in žilav. Francija in Anglija se nista nikoli zavedali, kaj Molotov pomeni. Tudi Nemčija ne ve, kako je s tem možem Molotov ni človek, ki bi mu mogel kdo pogledati v njegove načrte. V prvi vrsti je Rus, poleg

Pa Markovi I. M.

Zrtev velike ljubezni

V Radovanu je nastal vihar ogorčenja. V prvih trenutkih je čutil samo jezo in grenkost. Ko pa je njegov pogled ujel spet Nevenkino pismo, se je nekoliko pomiril.

»Ubogo deklet!« je zamrmral z drgetajočimi usti. »Kar slutil sem, da v očetovem pismu ne bo nič prijetnega.«

Poiskal je kuverto in papir in pomočil pero v črnilo, toda peresnik je spet odložil.

»Ne morem ti pisati! Boljše je, če ti vse sam povem.«

Zaželel si je vojne, da bi v vojni vihuri vse pozabil.

Manevri so se končali, čete so se vračale na svoja mesta.

Nevenka si je pri znancih izgovorila prostor ob oknu, da bi videla vračajoči se topniški polk. Hladen veter je pihal po ulicah in dvigal prah v okna, da je morala Nevenka često zapreti oči. Vendar je vztrajala in čakala na ljubljenega moža, ki bo jahal sredi te zmešnjava vojaških uniform.

Naposled ga je videla. Tudi on jo je zazabil in dvignil sablo v pozdrav. Tako čuden je bil, da jo je spreletel strah.

Čisto tuj se ji je zdel v uniformi, v kateri ga doslej še ni bila videla. Bilo ji je, kakor da ni bil več njen, kakor da ga je vo-

jaška sila, ki je hrumela mimo, vlekla nezadržno nekam drugam...

Z mračnim obrazom je stopil Radovan v svoje ljubljansko stanovanje. V prvem nadstropju so bila okna zastirta. Rekli so mu, da se gospodična Boža Papeževa tudi čez zimo ne bo vrnila domov.

Njegov vojak-strežnik mu je sledil v sobo in mu ponudil roko.

»Dovolite, gospod poročnik, da se poslovim od vas.«

Radovan se je spet sponzil, da je mož odslužil vojake in da se sme spet vrniti domov.

»Najlepša hvala za vse, gospod poročnik! Vojak je v zadregi vrtel čepico, ki jo je držal v roki. »In če pridete, gospod poročnik, kdaj v Potok, bi me zelo veselilo, če bi obiskali mene in mojo Katiko.«

»Torej se boste oženili?«

»Da, gospod poročnik. Veste, Katika je zdaj kuharica pri gospodi v prvem nadstropju. Prihranila si je pet tisočakov. Jaz seveda nimam denarja, a imam hišico in nekaj zemljišča po rajni materi. V hiši si bom napravil delavnico in bova čisto dobro izhajala.«

Radovan je pogledal vojaka skoro z zavistjo v oči, ki so s takim zaupanjem gledale v bodočnost.

»Koliko srečnejši so ti preprosti ljudje s

svojim kromnini zahtevami.« Radovan je mislil: »Nim nič, ne temlje in ne omejuje njih človeške pravice.«

Nekaj ur pozneje je Radovan obiskal svojo nevesto. Domači so ga povedli v preprosto sprejemno sobo, kjer je obrabljeno pohištvo pričalo, da se je ta soba oddajala v najem. Oče, magistratni uradnik Ostržnik, ni mnogo govoril, videti je bil utrujen od skrbi, zmučen mož. Njegova žena pa je v pogovoru rekla marsikatero nerodnost, tako da je Nevenka od sramu neoprestano rdela.

Sorva se je Nevenka smehljala od veselja zaradi prihoda Radovana. Bila je ponosna, da ima tako zastavnega ženina, ki se ji je videl še večji še mikavnejši v uniformi, kakor v civilu. Toda kmalu je opazila v njegovih očeh izoremenjen izraz in njegove besede so zvenele grenko. Ozarila je, da se je ogibal odgovora na neposredna vprašanja, mačehe glede poroke in glede sredstev, ki bi omogočila poroko.

Začudenost se mu je poznala na obrazu. Spomnila se je vseh bridkih izkušenj, vseh razočaranj v življenju in sploh je bilo nje no upanje, ki ga je bila v njej rodila ljubezen.

Naposled sta ostala sama.

»Povej mi odkrito,« je hlastno rekla. »ne prikrivaj ničesar. Ti se kesaš, da si mi obliubil zakon! Saj še ni prepozno! Samo vso resnico mi povej. Vedela sem da...«

Radovan pa jo je pogledal tako žalostno, da so ji zamrli na ustnicah očitki, ki jih je bila hotela izgovoriti. Radovan jo je samo prijel za roko in jih stisnil. Iskal je besede, s katerimi naj ji vse obrazloži.

Naš parnik „Carica Milica“ žrtev plavajoče mine

Poleg vrste parnikov je postal v soboto žrtev plavajoče mine ob angleški obali tudi jugoslovenski parnik »Carica Milica«, last Jugoslovenskega Lloydja. Parnik je bil s tovorom premoga na poti v Dubrovnik. Kapitan parnika je bil Miloje Miljević, prvi oficir pa Slovenec Vladimir Štolfa iz Ljubljane. Posadka je bila vsa rešena.

O nesreči je poročal kapitan ladje Miljević v ponedeljek zvečer v londonskem radiu. Dejal je med drugim:

»V soboto opoldne, ko je bila ladja na vožnji proti Londonu, je nepričakovano nastala strašna eksplozija sredi ladje. Očitno je bilo, da je ladja zadela na mino. Ladja se je kmalu začela potapljati in vkrcali smo se v reševalne čolne. Vsa posadka se je srečno rešila z ladje, ki se je nato potopila.

V čolnih smo zaveslali proti obali, in čez kake pol ure nas je sprejela angleška ribiška ladja. Bilo nas je 12 v čolnu. Ostalih sedem v drugem rešilnem čolnu pa je rešila druga angleška ladja. Ko smo bili na teh angleških ladjah, so nam angleški mornarji lepo postregli, kakor bi bili njihovi bratje. Dali so nam obutve, oblek in tople pijače. Prav tako so ravnali tudi z ostalimi sedmimi mornarji. Ob tej priliki se zahvaljujem angleškim

mornarjem za njihovo požrtvovalnost in bratsko pomoč.

V soboto popoldne ob 16.30 smo prispeli v neko angleško luko z rešenci s holandskega parnika Simona Bolivarja. Ne morem vam po pisati strašnega stanja ranjenih žensk in otrok s tega parnika. To je bil najstrašnejši doživljaj v mojem življenju. Njihova usoda je bila mnogo hujša od naše. Dasi so bila angleška oblastva silno zaposlena z izkazovanjem pomoči prizadetim potnikom s holandske ladje, so vendarle imela tudi dovolj časa za nas. Storila so vse kar je bilo mogoče: dobili smo tobak, obleko, pijače in druge reči.

Iz angleške luke smo krenili v London. Tu nas je pričakoval zastopnik naše družbe in namestili so nas v nekem hotelu. Ostanemo tu, dokler nam ne pripravijo potrebnih listin, ker smo ob nesreči izgubili čisto vse. Gibljemo se svobodno in gremo kamorkoli hočemo. Obiskujemo trgovine in nakupujemo potrebno, ker smo kakor rečeno izgubili prav vse. Čez nekaj dni odpotujemo naravnost v Jugoslavijo. Srečen sem, da so vsi člani moje posadke živi in čili, in srečni smo, da se v kratkem vrnemo v domovino.«

Kitajski četniki delajo Japoncem hude preglavice

Znani italijanski vojni poročevalec Italo Zingarelli je objavil v turinski »Stampi« obširno poročilo o težavah, ki jih imajo Japonci na Kitajskem zaradi četniške vojne v zaledju. Zingarelli pripoveduje med drugim:

Na robu pokrajin, ki so jih zavzele japonske čete, se razteza tako zvano pravo bojišče, pokrajine same so pa še zmerom v oblasti kitajskih čet in kitajskih četnikov. Japonci smni cenijo te čete skupno na pol milijona mož in priznajo odbrano da je ta četniška

vojna strašna in neizprosna. Japonci dejansko obvladajo le važne prometne žile in glavna mesta. Že 15 do 20 km od velikih mest pa oreneha moč japonskih vojaških in od Japoncev postavljenih kitajskih civilnih oblastev. Komaj se Japoici v kakem na novo zasadenem ozemlju dobro ustalijo, že se pojavijo za njihovimi hrbti četniki.

Bojni način četnikov je do vseh podrobnosti preizkušen. Kitajski četniki so naravnost moštvi v izrabljanju ugodnih priložnosti. Ka-

Naposled je povedal, kaj se mu je pripetilo

V sobi se je počasi stemnilo. Zunaj na ulici so prižgali luč ki je medlo zasvetila v sobo. Bilo je hladno v prostoru, v katerem je redkokdaj kdo bival in ki je bil na severni strani.

Nevenka ni rekla besede. Poiskala si je samo toplo jopo in si jo oblekla. Zeblo jo je, njene roke so bile ledeno mrzle.

Molčala sta obadva, ker sta bila oba polna mračnih misli.

Iz veže se je slišal glas mačehe, ki se je prerekala s služabnico.

»Speš se prepirata,« je izjecljala Nevenka, samo da je nekaj rekla. »Rajši ne pojdem ven, sicer bo še nad menoj vpila. Trde besede pa bi zdajle ne prenesla...«

Glas ji je bil ves žalosten.

»Ali ni dobra s teboj, Nevenka?« jo je nežno vprašal.

»Ne. Varčna je do skoposti. Trn v peti sem ji, ker mi daje hrano. Toda zdaj tega ne bo treba. Vrnem se spet v svoj zavod ali pa pojdem drugam. Prav daleč kam...«

Njen mir ga je bolj bolel, kakor bi ga bil pekel nastop divje boli. »Ne morem se živeti v misel, da bi te izgubil,« je zastokal Radovan.

»Ne misli name in ne delaj si skrbi zaradi mene,« ga je prekinila ter ga pogledala z očmi, polnimi poguma in ljubezni, odrekajoče se vsemu. Spet se bom navadila starega življenja. Misli si pošteno z menoj. Nič ne pomaga boriti se proti usodi, ki mi ni naklonjena. Saj se mi je zmerom zdelo, da je bilo vse skupaj le sen. Komaj sem ti bila prej pogledala v obraz, sem vedela, da je

konec. Oprosti mi, da sem bila osorna nasproti tebi! Ni tvoja krivda, da je življenje tako kruto z nama. Tvojo sliko in tvoj prstan, ki si mi ga podaril, pač smem obdržati v spomin, Radovan, kaj ne?« Sicer pa si prost, beseda te več ne veže...«

»Ne morem, Nevenka! Ne morem!« je vzdihnil in dekle tesno stisnil k sebi. »Ne pustim te!«

»Ljubi Radovan, vse kljubovanje usodi nič ne koristi. Usoda je rekla svoj »ne«. Nisem tako sebična, da bi se oprijela tvoje besede in te onesrečila, z zaroko na nedojočen čas, s čimer bi se tvoja ljubezen od leta do leta čedalje bolj hladila. Mladost bi minila in ti bi se samo še iz čuta dolžnosti držal mene. Ne, ne! Mnogo boljše je, da se ločiva z lepimi spomini na kratki blaženi čas...«

Njegovo srce je krvavelo, ko mu je to govorila. Njegovo mladostni ponos se je upiral kruti usodi. S solznimi očmi se je stisnil k njej.

Kako daleč je bil zdaj solnčni čar, v katerem sta se bila našla, od tega hladnega, mračnega prostora, v katerem sta se zdaj v veliki boli držala objeta. A vendar, kako nepozabna je živela v obeh tista vroča ura sreče! Srce mu je močno tolklo, ko je čedalje močneje stiskal Nevenko k sebi. Nič več ni poslušal svarila pameti, Famo njegovo srce in njegova strastna ljubezen sta vladala v njem ter terjala svojo pravico.

»Ne morem, nočem te pustiti, Nevenka!« je ponavljal. »Vsak delavec ima pravico vzeti dekle, ki ga ljubi. Tudi jaz hočem takšno srčco, kakršne je deležen moj vojak-strežnik, ki se bo oženil s svojo ljubico, kakor

kor da bi zrasi iz tal se pojavijo nenadno v veliki premoči pred japonskimi vojaškimi oddelki, katere napadajo zlasti ponoči. Japonci morajo neprestano popravljati poškodovane železniške proge, ceste in mostove. Kakor se četniki bliskovito pojavijo, tako tudi bliskovito spet izginejo in ni za njimi nobenega sledu.

Disciplina med četniki je najstrožja. Seveda je večina prebivalstva odločno na njihovi strani in z njimi v zvezi, tako da je njihova vohunska služba nad vse odlična. Imajo tudi mnogoštevilne prenosne brezžične postaje, tako da prav lahko svoje ljudi usmerijo v kakšen bolj oddaljen kraj in da v najkrajšem času zberejo po več tisoč mož na istem mestu.

Voditelji četnikov so po veliki večini študentje, učitelji, profesorji in celo bivši razbojniki. Njihovo glavno orožje so strojne puške in ročne granate, ki jih delno dobivajo od rene vojske. Municijo izdelujejo čisto sami, ker so večjim četniškim skupinam dodeljeni posebni delavci, ki se na to razumejo.

Izredno gibčna, nevidna in povsod pričujoča kitajska četniška vojska onemogoča Japoncem mirno življenje in izkoriščanje prirodnih bogastev Kitajske. Na trajno pomirjenje v zasadenih pokrajinah po Zingarellijevem mnenju sploh ni misliti, ako se Japoncem ne posreči četnike čisto iztrebiti, kar pa je malo verjetno.

Zaradi bede so sekali v tujem gozdu

Železniki, v novembru.

Veleposestnik Gustav Eger in njegov gozdni paznik Valentin Smid sta nedavno v gozdu naletela na štiri ljudi, ki so sekali bukve. Delavci so se nekaj časa izmotavali, potem pa so prostodušno povedali, da so noteli v gozdu nabrati dračja, toda ker tega ni bilo, so začeli podirati bukve, ker od nekoč vendar morajo dobiti drva za zimo. Drva so jim bila seveda zaplenjena, vsi štirje, oče, sin in dva brata, pa bodo morali pred sodnike.

O tem obveščeni orožniki so pričeli s preiskavo in dognali, da niso sekali drv samo ti štirje, marveč da ima podobne grehe na vesti še četvorica drugih Železnikarjev. Egru so v celem posekali okrog 50 bukev, kar je

hitro se vrne domov. Ne dam si vzeti svojo svobodo! Ti moraš postati moja! Vse drugo me ne briga! In če kot oficir ne smem izbrati si dekle po srcu, bom slekel vojaško suktnjo, ki me ovira na poti do sreče!«

Njegov divji sklep jo je pretresel. »Ne, tolike žrtve ne sprejemem,« mu je plašno zašepetala v uho.

Njena plašnost pa je bila vendarle polna veselja. V njenih očeh je bila zdaj le vroča sreča, brezmejno presenečenje, da jo on tako goreče ljubi. Ni se brigala za tiho tesnobo, ki jo je svarila, zdaj je spet verjela v moč vse premagujoče ljubezni.

»Hočem delati zate, ljubica, kakor vsak drugi dela za svojo izvoljenko! Bila bi vendar sramota, če ne bi bil sposoben, preživljati tebe in sebe. Midva potrebujeva malo.«

Čutil je še Nevenkine poljube na ustih, ko je hitel proti svojemu stanovanju. Na stopnicah je naletel na Božino mačko. Žival, ki je v odsotnosti gospodarice podivjala, je z bliskajočimi se očmi prhnila mimo njega.

»Črna mačka, usodna mačka!« je nehote zamrmral, čeprav ni bil prav nič praznoveren.

V silni razburjenosti je napisal na polk prošnjo, da ga razrešijo aktivne vojaške službe. Nič več ni okleval.

Drugo jutro je obiskal nekega očetovega prijatelja, ki je zavzemal važno mesto pri državnih železnicah, in ga zaprosil, da mu izposluje kakšno mesto v prometni službi.

»Ali vaš oče ve, kaj nameravate storiti?« ga je vprašal stari gospod, ki se mu je videlo, da ni odobral Radovanove namere. »Se ne.«

dalo nekaj manj kakor 10 kubičnih metrov drv.

Zanimivo je, da bodo morala oblastva odločiti, koliko drži zagovor, ki ga podajajo delavci. Ti namreč navajajo, da so smeli sekati les v teh gozdovih že 40 let, da so gozd pred davnimi leti poklonili briksenski škofje delavcem kovaške industrije v Železnikih. Delavci bi torej imeli lastninsko pravico. Eden izmed drugih obtožencev pa je izpovedal, da imajo v gozdu pravico podirati drevje vsi siromasni tržani. Zato da je vsakokrat, kadar je bil brez drv, poslal svoje otroke v gozd po drva. On sam pa da ni bil nikoli v gozdu. Še najbolj odločnega se je pokazal osmi obtož-

nec, oče petih otrok, ki je sam javil. Mož je povedal, da je nasekal sredi oktobra za dva kubična metra drv, jih speljal domov in jih po večini že tudi pokuril. »Tudi drugi niso imeli dovoljenja, zakaj bi potem jaz sam iskal dovoljenja za sekanje«, se je odrežal mož.

Tatvine lesa kažejo, kako velika je beda med ljudstvom. Vsi obtoženci so delavci, pol med njimi je družinskih očetov s tremi štiri in petimi otroki. Železniki so znani kot ubožni kraj, in v takih okolščinah je razumljivo, da pride do dejanj, ki so v navzkrižju z zakonom. Nobešen izmed obtoženih delavcev duse še ni bil kaznovan.

tat organiziral Elserjev tovariš Oton Strasser, ki živi v Švicah. Strasser je izjavil, da tega atentata niso izvršili njegovi prijatelji v Nemčiji. Preiskava se nadaljuje. Francoska in nemška poročila

ne navajajo z bojišč posebnih novic.

Nastopajo le izvidniške čete in zdaj pa zdaj pride do delovanja topništva.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. V ljubljanski okolici so se trgovali za kg žive teže: voli I. po 5,50 do 6, II. po 5,50, III. po 4 do 4,50, telice I. po 5,50 do 6,50, II. po 5 do 5,50, III. po 4 do 4,50, krave I. po 4 do 4,50, II. po 3,50 do 4, III. po 2,50 do 3, teleta I. po 7, II. po 6 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se prodajali v ljubljanski okolici: špeharji po 9, pršutarji po 7,50 do 8 v Metliki: debele svinje po 7 do 8, pršutarji po 6,50 do 7, v celjskem srezu: špeharji po 9, pršutarji po 8, v Kranju: špeharji po 7,50, pršutarji po 8 din.

KROMPIR. Cené so zaradi zelo slabe letine čvrste. Na ljubljanskem trgu se je prodajal krompir po 170 do 185 din za 100 kg. V okolici Celja je bil krompir po 125 do 150 dinarjev.

SIROVE KOŽE. V ljubljanski okolici: goveje po 8 do 12 din, telečje po 13, svinjske po 10, v celjski okolici: goveje po 8 do 10, telečje po 12 do 13, svinjske po 6, v Kranju: goveje po 11, telečje po 13, svinjske po 7, v Mariboru: goveje po 8, telečje po 12, svinjske po 6 din za kg.

MED. V ljubljanski okolici po 18 do 21, v celjski okolici po 18, v Kranju po 24, v Mariboru po 18 din za kg.

VINO. V mariborski okolici se dobi pri vinogradnikih: navadno mešano vino po 4, finejše sortirano pa po 7 din, a v celjskem okolišu navadno mešano vino po 4,50 in finejše sortirano po 6 din liter.

VOLNA. V Kranju: neoprana po 26, oprana po 35 v celjskem srezu: neoprana po 19, oprana po 25 din za kg.

KRMA. V ljubljanski okolici: seno po 80 do 90, slama po 30, v celjskem srezu: seno po 85 do 90, lucerna po 70, slama po 35 do 40

Politični pregled

Pred dnevi so bile

v Pragi velike demonstracije študentov proti Nemcem.

zaradi kateri so nemška oblastva strogo nastopila. Nemški poročevalski urad poroča, da je skupina čeških izobražencev, ki je v zvezi z bivšim predsednikom češkoslovaške republike dr. Benešem, skušala kaliti red v češkomoravskem protektoratu in da so bili vodje tega odpora tudi na čeških visokih školah. Devet študentov so nemška oblastva dala ustreliti, večje število pa zapreti. Po vesti »United Pressa« je zaprtih 1200 visokošolcev. Vsega skupaj pa so zaprli po atentatu v Münchenu, kakor je poročal londonski radio, nad 6000 čeških državljanov. Po ustreli litvi visokošolcev so bili ustreljeni še trije Čehi, ki so jih obdolžili, da so izdali vojaške tajnosti. Po teh dogodkih, ki so zbudili med češkim prebivalstvom silen odmev, je bila Praga nekaj dni kakor izumrla. Ljudje so se držali kar v svojih stanovanjih. Obsedno stanje, ki je bilo razglašeno nad Prago in okolišem, je zdaj spet ukinjeno.

Zaradi številnih žrtev nemških magnetičnih min, ki jih polagajo na dno morja in se same razpočijo, kakor hitro se na določeno razdaljo približajo parniki,

je angleški ministrski predsednik Chamberlain napovedal ostrejši postopek proti Nemčiji.

Chamberlain je izjavil, da so te mine po haški konvenciji, katero je podpisala tudi Nemčija, prepovedane. Ta konvencija določa, da morajo biti pritrjene mine opremljene z vsemi možnimi varnostnimi napravami za varnost trgovske plovbe. Kljub podpisu pa se Nemčija ne drži konvencije. Zato da angleška vlada ne bo dopustila, da bi se ta način vojne nadaljeval brez kazni, in bo storila zdaj podobne ukrepe. Med drugim bo angleška vojna mornarica odsej naprej zaplenila ves pomorski izvoz nemškega izvora ali nemške lastnine. — V nekaj dneh je bilo po vesti Reuterja od nemških min v bližini angleške obale potopljenih skupno 14 ladij. Izmed teh je bilo sedem angleških, šest nevtrálnih in ena francoska.

iz Münchena poročajo, da so

že našli sled za atentatorji na münchenko pivnico,

kjer se je vršila 8. t. m. spominska svečanost starih hitlerjevskih borcev in je pri tej priliki imel govor na zborovalce tudi Hitler. Oblastva so aretirala 36letnega Georga Elserja, ki je zločin baje že priznal. Elser je po tej vesti vzdal v steber meščanske pivnice peklenški stroj, ki naj bi se razpočil baš v času svečanosti. Po poročilu nemške policije je bila v atentat zapletena tudi angleška tajna služba Intelligence Service v Haagu, kar pa angleške vesti odločno zanikujejo. Dalje prihaja iz Münchena vest da je aten-

»Prosim, da ga o tem obvestite. Ne maram, da bi mi rekli, kako sem vam jaz pomagal do nečesa, kar oče ne more odobravati. Če boste potem kljub očetovemu odsvetu še vztrajali pri svoji želji, sem pripravljen storiti vse, da dobite železničarsko službo. Dana je možnost, da lahko takoj nastopite.«

Mladega oficirja je nehote spreletela neka tesnoba. Bilo je, kakor bi se bil nalahno zbudil iz omotice.

Toda pismo, ki ga je bil prejel od očeta kot odgovor na javljeni mu sklep, mu je poznalo kri v glavo in ga okrepilo v njegovem sklepu. Z zasmehljivimi, trdimi, žaljivimi besedami mu je zapisal oče v pismu ukaz: »Tega ne boš storil! Ne dovoljujem ti tega!«

Samostilniška prepoved zbuja v odraslem človeku le trdovraten odpor le krepkejšo voljo po pravici do samoodločbe.

Ves razdvojen je preživljal Radovan te dneve. Ni bila le goreča ljubezen, temveč tudi divji odpor, ki ga je tiral naprej do zastavljenega si smotra.

Tedaj ga je poklical polkovnik na osebni pogovor.

Polkovnik Velimirovič je bil eden izmed tistih redkih ljudi, ki so znali z zapovedljivo odločnostjo nastopa združiti veliko ljubeznivost. Vsi mladi oficirji so ga imeli radi. Njegova postava je bila visoka in krepka, njegovo čelo jasno.

Radovan je s težkim srcem stopil v polkovnikovo stanovanje. Zavedal se je, da se je bližala odločilna ura.

»Poklical sem vas k sebi, dragi Zemljič,« je rekel polkovnik z blagohotnim pogledom v katerem je bilo tudi nekaj sočutja, »da bo najin pogovor bolj domač, bolj zaupen. Vaši tovariši pač še ne vedo za vaš sklep?«

»Ne, gospod polkovnik.«

»Potem torej še ni prepozno za resno svarello.«

Radovan je nehote napravil gib, kakor da hoče govoriti, toda polkovnik je stegnil roko.

»Vem, kaj hočete reči. Poznam v glavnem vaš roman. Poznam tudi dekle, s katerim ste se zaročili. Do neke mere tudi lahko računam, kaj vas je dovedlo do usodnega sklepa. Toda ali ste vse dobro premislili? Ali ste pomislili na to, da je sicer lahko sleči vojaško suktnjo, a da je težavnejše notranje se preusmeriti? Kako boste to storili vi, ki ste z dušo in telesom vojak? Gospod Zemljič, to sem vam povedal kot dober tovariš. Jaz imam rad tako vedre ljudi, kakor ste vi. Ko sem vas pri manevrih opazoval, sem si mislil: to je eden izmed tistih mladih ljudi, ki jih potrebujemo! Priznam vam, da sem zmerom mislil na to, kako bi vam pomagal naprej.«

Kakor goreči veletok so se vlivale polkovnikove besede Radovanu v dušo in ga še bolj razdvojevale. Te besede so ga vlekly daleč, daleč proč od Nevenke.

»Vem, prav dobro vem, kaj zapuščam, gospod polkovnik. Hvaležen sem vam za vašo brigo, toda ne vidim drugega izhoda...«

Polkovnik je položil roko na njegovo ramo in mu pogledal v oči:

»Ali mislite, da ste vi edini, ki se mora boriti s svojim po sreči hlepečim srcem?« ga je vprašal. »Že marsikateri oficir je moral v podobnem primeru pritisniti roko na prsi, ker mu je bilo hudo pri srcu. Marsikateri bi bil rad slekel vojaško uniformo za zmerom, a se je premagal. To so tihe skrivne žrtve, ki jih terja naš poklic. Verjemite mi, dragi Zemljič, da je tudi to hrabrost, vredna oficirja. Zagotavljam vam, da je to pametno. Usoda ima še zmerom na zalogi dovolj sreče za ljudi, ki ne kljubujejo slepo usodi in ki ne stremijo za tem, da se mora baš njih volja uveljaviti. Premislite torej dobro, da vam čez leta ne bo žal lahkomišelnega dejanja.«

Polkovnik je govoril tako toplo, tako prepričevalno. Radovan je čutil, da mu je polkovnik zaupal svojo lastno srčno izkušnjo, in mračna kljubovalnost, ki jo je bilo rodilo v mladem možu trdo očetovo pismo, je splahnela.

Bilo je čisto tiho v sobi, le ura je tikkala. Polkovnik ga je nekaj časa pričakoval, gledal, nato pa se je obrnil k oknu, kakor bi bil hotel pokazati, da je pripravljen potrpežljivo čakati, dokler se boj v duši mladega oficirja ne odloči na eno ali drugo stran.

Na Radovanovih ustih so že visele besede, ki jih je pričakoval polkovnik: Umikam prošnjo za odpustitev! Tedaj pa je kot opomin, kot spomin zazvenela iz stranske sobe pesem v njegovo uho, njegovo srce.

Polkovnikova hčerka je igrala na klavirju znano popevko iz opere »Trubadurja«.

(Dalje)

dinarjev. v Kranju: seno po 75 din za 100 kilogramov.

FIZOL. V Kranju po 500, v Smartnem pri Litiji po 400, v ljubljanski okolici po 390 do 500 din za 100 kg.

JABOLKA. V Kranju po 350 do 500, v celjskem okraju po 150 do 250, v ljubljanski okolici po 150 do 400 din za 100 kg po kakovosti.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 21. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaj na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 173.60 do 176.90 (za 214.63 do 217.83) din;

100 francoskih frankov za 98.10 do 100.40 (za 121.34 do 123.64) din;

1 ameriški dolar za 44.21 do 44.81 (za 54.80 do 55.20) din;

1 holandski goldinar za 23.47 do 23.85 (za 29.01 do 29.39) din;

1 belgijsko belgo za 7.25 do 7.37 (za 8.96 do 9.08) din

Nemške klrinske marke so bile po 14.30 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 437 din.

Sejmi

28. novembra: Prosenjakovci;

30. novembra: Celje, Kočevje, Kotoriba, Planina pri Rakeku, Rogatec, Sv. Andraž v Slov. goricah, Turiak Vače, Veržej, Železniki (samo blagovni);

2. decembra: Zagorje ob Savi;

3. decembra: Konjice, Planina pri Sevnici, Sv. Tomaž pri Ormožu

Drobne vesti

= Angleži kupujejo naše purane. Iz petrinjskega okraja gre največ perutnine in jajc v tujino. Samo puranov gre v Anglijo letno do 30.000. Te dni je prispel v Sunjo neki angleški trgovec, ki hoče nakupiti 10 vagonov puranov. Plačuje jih po 40 do 55 din. Tudi povpraševanje po drugi perutnini je zelo veliko. Perutnina in jajca so se podražila.

= Za preprečenje dviganja žitnih cen. Iz Beograda poročajo, da sta se zadnje dni mudila v Beogradu predstojnik trgovinskega oddelka banske oblasti v Zagrebu dr. Lamer in šef zavoda za proučevanje kmetijskega in narodnega gospodarstva v Zagrebu dr. Rudolf Ričanić in sicer v zvezi s posvetom za-

radi ustanovitve ravnateljstva za zunanjo trgovino. Posetila sta tudi ravnateljstvo Prizada in posredovala v smislu sklepov Gospodarske sloge, ki zahteva, da Prizad s posredovalnimi prodajami prepreči zdajšnje visoke cene žitu in da se cenam pšenici in turščici postavijo meje. Nadalje je Gospodarska sloga postavila zahtevo, da se v naši državi popišejo zaloge pšenice in turščice. Ukrepi, ki so bili zadnje dni storjeni z namenom, da se onemogoči naraščanje cen, so že v petek na novosadski borzi povzročili precejšnjo oslabitev cen.

= **Gostilničarje mposestnikom se vrne kmečka zaščita.** Te dni je obiskal ovejše odposlanstvo, sestavljeno iz zastopnikov gostilničarskih društev vse države, razna ministrstva predvsem zaradi tega, ker so bili izločeni iz kmečke zaščite številni gostilničarji-poseselniki. V odposlanstvu je bila zastopana tudi Zveza gostilničarskih zadrug iz Ljubljane. Gostilničarji so poleg drugega dosegli, da so pravosodni, trgovinski, kmetijski in finančni minister obljubili, da se od zaščite izločenim gostilničarjem vrne zaščita.

= **Uvedba proračunskih dvanajstin za nekaj mesecev.** Ustava določa, da mora vlada predložiti do 1. novembra vsakega leta narodnemu predstavništvu novi proračunski predlog. S tem dnem je torej rok za vložitev državnega proračuna za leto 1940.-41. že potekel. Zdaj pa narodnega predstavništva nimamo zato ni bilo mogoče tega storiti. Iz Beograda poročajo, da bodo na podlagi ustavnih določb najbrž uvedene dvanajstine za prve mesece prihodnjega proračunskega leta.

Dopisi

MALA NEDELJA. Vsi oddelki sokolske čete se marljivo pripravljajo na akademijo v prazno zedinjenju, ki bo v nedeljo 3. decembra ob 3. popoldne v Sokolskem domu. Vabljeni vsi od blizu in daleč. — Te dni smo spremili k večnemu počitku blagopokojno go. Marijo Karbovo, skrbno mater in gospodinjico Pokojnica je večkrat pomagala pri prireditvah sokolske in gasilske čete. V sprevodu so bili gasilci in velika množica ljudi. Cerkevni pevski zbor in sokolski pevski zbor sta zapela žalostinke za zadnje slovo. Bodi ji

Bolnica se je vzravnala

»Herman, nekaj se je zgodilo! Nekaj ni prav Herman, kaj je s teboj?«

Omahnil je na stol zraven njene postelje in naslonil glavo na hladno blazino. In kakor moški zmerom težko spravi čez ustnice priznanje svoje krivde, tako je bilo tudi zdaj.

»Ana — špekuliral sem — in — izgubil sem —«

Vročica rdečica se je razlila čez ženin nežni obraz. Ni takoj odgovorila, potem pa je le vprašala:

»Ali je bilo dosti, Herman?«

»Dosti, Ana! Zelo dosti! Nad — nad štiri tisoč tolarjev.«

Bolnica je omahnila nazaj v blazino in si z desnico zakrila oči in čelo. Mož pa je ob postelji molčal. Nič glasu. Samo žena je nekajkrat zakašljala. In solnce je soparno sililo v sobo.

Tedaj so padli čudni glasovi v to mrliško žalost. Z vrta se je slišalo slabotno otroško petje: »Umrli si nam v cvetu let...«

Bukovnik je trudno vstal. Ni imel toliko poguma, da bi bil pogledal svoji ženi v oči. Tako je tiho stopil k oknu in se naslonil na zid.

Čudno sliko je videl pod sabo na vrtu. Ni videl vsega, ni videl Janeza, ki je stal tam spodaj čudno našemljen, ne tujih otrok; videl je mrtvega piščanca, vsega okrašenega z mirtovimi vejicami in sinjimi trakovi, nad izkopano jamo, videl je svojega lepega otroka Magdaleno — Lenko — in svojega sina edinca, ki je stal tam spodaj, oblečen za duhovnika in pomenljivo pravil: »Vita brevis! Vita difficilis!«

ohranjen blag spomin, preostalim naše sožalje!

VIDEM PRI KRŠKEM. Bonačeva tvornica celuloze je začela obratovati ter je že odpravila prve pošiljke svojega izdelka. Ravnateljstvo državnih železnic bi storilo zelo zaslužno delo, če bi dalo postaviti pri prehodu nasproti Četinove gostilne električno obločnico, ki jo je svoječasno železnica že obetala. Zaradi nove tvornice je namreč zdaj promet pešcev, kolesarjev in avtomobilistov tod silno povečan. Razen tega pa je prav na tem mestu oster ovinek in so bile zapornice že večkrat polomljene.

Novice

* **Članom Vodnikove družbe.** Ne boste se dolgočasili ob pustih jesenskih in zimskih nedeljskih popoldnevih in prostih urah. Vodnikova družba vam je preskrbela imenitno sredstvo za preganjanje puščobe. Za 20 din vam bo poklonila ob koncu novembra štiri koristne, pa tudi zabavne knjige. Med njimi je tudi malomeščanska kriminalna povest »Neznani storilec« od mlade pisateljice Ljube Prennerjeve. Smejali se boste, morda tudi jokali, nazadnje pa presenečeno vzdihnili ter vsakomur potrdili, da sta dobili za svoj denar v resnici dobro čtivo. Še je čas, da se včlanite pri svojem poverjeniku ali pa neposredno pri družbi v Ljubljani, Knaflijeva 5. — Ne zamudite te prilike!

* **V zadnjem trenutku preprečen razpust umobolnice na Studencu.** Zaradi pomanjkanja sredstev duševni telniki obeh zavodov, na Poljanskem nasipu v Ljubljani in na Studencu, že nekaj dni sem niso redno dobivali hrane. Ker je bolnišnica ostala brez vsakega beliča, bolniki od srede prejšnjega tedna za zajtrk niso dobivali več običajne kave in mleka, temveč samo prežganko brez kruha. Ker tudi mesa ni bilo več na razpolago so bili obedi in večerje samo iz krompirja in sočivja. V brezupnem položaju se je uprava umobolnice odločila za korak, ki bi bil edinstven v tej panogi zdravstvenega skrbstva. Če bi vlada do ponedeljka ne bila nakazala nadaljnjih kreditov, bi bila uprava zavod razpustila in bolnike razposlala domov. V zadnjem trenutku je ministarstvo za socialno po-

»Zivljenje je kratko! Zivljenje je težko! Te besede so moža zadele v srce. Vrnil se je k postelji bolne žene in skril svoj obraz v dlanch.

Tam na Trati pa je gospodar sam hodil po prazni gostilniški sobi. Videlo se mu je, da mora biti močno vznemirjen. Pri vsaki mizi je obstal in bobnal po njej z debelimi kratkimi prsti. Zmerom ga je vlekle k oknu, pa ni imel poguma, da bi bil stopil čisto k njemu. Toda njegove oči so zmerom iznova iskale Bukovnikov dom. Tako je bil zatopljen v svoje misli in ogledovanje sedove hiše, da ni opazil, kako so se odprla vrata in je na pragu obstal možak, ki ga je dolgo, dolgo opazoval.

»Ali ni lepo Bukovnikovo posestvo, kaj Berce?«

»O — o — o — seveda — seveda. — Ti si, Bernik? Saj si me kar —«

»Prestrašil, kaj? Hehe! kar neverjetno je, da se oštir prestraši, če pride kakšen gost.«

»Prav zdajle sem premišljal —«

»Premišljal si, kako lepo bi se dalo gospodariti na Bukovnikovem domu in jaz sem bil tako nesramen, da sem te pri tem pobožnem premišljanju motil.«

»Pasi res smešen, Bernik: Zmerom kaj smešnega poveš. Kaj boš pa pil?«

»Čisto nič! Samo vprašal te bom, Berce — Ali on že ve?« In s palcem je pokazal proti Bukovnikovi hiši.

»Kaj naj ve?«

»O konkurzu in petnajstih odstotkih?«

»Bernik, odkod pa že veš to? Saj vendar ni mogoče!«

DOM Roman z gora

Poslovenil B. R.

»No, prav. Ničesar več ti ne bom svetoval, Herman. Besedice ti ne bom več rekel in če —«

»In če takoj izgubim vse! Vem, Berce, vem! Saj je prav tako!«

»Da, prav je! In to sem si zaslužil, boš rekel.«

Berce je stopil k oknu in pogledal po prazni cesti. Bukovnik je vstal in iztegnil roke.

»Tako. Zdaj bom moral vse povedati še svoji bolni ženi, potem pa bova šla lahko prosjačit.«

Berce se je počasi obrnil.

»Herman, če boš potreboval prijatelja...« Bukovnik se je rezko zasmel.

»Če bom potreboval prijatelja, pridem k tebi. Na to se lahko zaneseš, Berce.«

Nekaj trenutkov sta si gledala v oči.

»Pozdravljen, Berce!«

Čez cesto je šel Bukovnik na svoj dom. Ničesar ni videl in slišal. Ko je prišel v vežo, je obstal, kakor bi se bil hotel nabrati poguma. S prvega nadstropja se je slišalo vložilo kašljanje. Tedaj se je zbral. Počasi je šel po stopnicah in odprl vrata.

»Kako pa je s teboj, Ana?«

Žena, ki je ležala v postelji vsa blede in nežna, ga je presenečeno pogledala in plašno vprašala:

»Kaj pa je tebi, Herman?«

»Meni? Kaj pa naj mi bo?«

litiko in narodno zdravje brzojavno nakazalo znesek 100.000 din. Umobolnica ima v oskrbi 845 bolnikov, skrbeti pa mora tudi za prehrano 221 uslužbencev. Za vso to množico ljudi stane prehrana okrog 7500 din dnevno. Znesek, ki so ga zdaj nakazali iz Beograda, bo torej zadoščal za kakšnih 14 dni. Kaj pa potem? Nujno je, da se vprašanje oskrbe tako važnega zdravstvenega zavoda brez odlaganja reši enkrat za vselej z zadostnimi krediti v proračunu.

♦ **Zaščita kmečkih posestev na Hrvaškem.** Banovina Hrvatska je pred tedni izdala posebno uredbo, s katero hoče omejiti propadanje kmečkih posestev zaradi dolgov. Uredba je bila pri kmetih deležna velikega odobravanja. Zdaj pa so se proti njej začeli oglašati gospodarstveniki, ki so z uredbo mnogo izgubili. Zagrebška odvetniška zbornica je izdala posebno spomenico, s katero zahteva spremembo uredbe, češ da bremena niso bila pravično razdeljena in da je uredba vse upnike postavila v eno vrsto. Tako se je dogodilo da je prišlo mnogo upnikov, ki so imeli denar naložen pri kmetih, ob svoje premoženje in s tem na rob propada, čeprav je uredba velela, da je treba zaščititi manj premožne sloje.

♦ **Vlada bo izdelala novo uredbo o kmečkih dolgovih.** Kmetijski minister dr. Čubrilovič je izjavil pred dnevi, da bo skupaj s strokovnjaki v kratkem izdelal uredbo, s katero bo popravil napake prejšnje uredbe za razdolžitve kmetov. Dejal je, da bodo vseh dolgov oproščeni tisti kmetje, ki imajo manj kakor deset hektarjev plodne zemlje. Tisti pa, ki imajo več kakor deset hektarjev zemlje, pa bodo odplačevali svoje dolgove z dolgoročnimi obroki z ugodno obrestno mero.

♦ **Tiskovna zadruga v Ljubljani** je pred leti ustanovila celo knjižnico za mladino. Od priljubljenih slikanic »Domače in tuje živali« in Otona Zupančiča »Pokoncu izpod korenin«, od pisane zbirke pravljic »Z začarane police« ima doraščajoča mladina na razpolago svojim letom primerno čtivo, kakor Milčinskega »Tolovaja Mataja« in »Zgodbe kraljeviča Marka«, dalje Levstikovega »Dečka brez imena« ali Šorlijevega »Boba in Tedija« in »V deželi Cirimurcev« in še Vaštevova »Pravljice«. Kakor je zbirka »Z začarane police« pisana po ovitku, je pestra tudi po vsebini. Med besedilom so uvrščene prav tako pisane, večbarvne slike. Za mlade duše je ta knjižnica neoprecenljiva dragocenost.

Bernik pa se je posmejal.

»Veš, če je človek cunjar, kakor sem jaz, in se vozi po vsej deželi, marsikaj sliši. Pravi cunjar vse ve.«

Gostilničar je pogledal Bernika z nemirno drgetajočimi očmi.

»Nu, seveda ve. Smolo je pač imel. Saj mene to nič ne briga, ali ne, Bernik? Kaj?«

»O, pač, briga te.«

Cunjar se je zasmel. Berce se je zdrnil.

»Da me kaj briga? Mene? No, na primer, zakaj? Rad bi vedel. Na dan z besedo, Bernik!«

Ta pa se je naslonil ob točilno mizo, zametikal in čisto mirno rekel: »Nekaj ti bom povedal, Berce. Morda bi utegnilo priti komu na misel, da bi bilo čisto lepo, če bi se obe posestvi spet lepo združili. Pusti me, da dogovorim, Berce, in ne razburjaj se tako! No, da bi bilo spet eno samo posestvo! Takšna misel ne bi bila prav napak, kajne? Pa bi bila neumna, Berce, ker Bukovnikovi ne pojdejo s svojega doma!«

»Ne vem, kaj ti je, Bernik! Jaz še v sanjah ne mislim na kaj takega. Bukovnik je moj prijatelj!«

»Da, tvoj prijatelj, Berce. To je lepo. In ker si spraval svojega prijatelja v kašo s tistimi delnicami, Berce —«

»Bernik, tega ne boš rekel!«

»Ker si ga spraval v kašo, ti pravim, da ga boš moral spet izvleči iz nje.«

»Ne bodi nesramen, Bernik! Kako ti pride kaj takega na misel? In vse skupaj te še prav nič ne briga.«

»Prav imaš, Berce, nič me ne briga. Toda prav za tisto, kar me nič ne briga, se jaz

In tudi za odraslo mladino je založila Tiskovna zadruga lepe knjige, na primer zlato češko mladinsko knjigo Františka Langerja »Pes druge čete«, Karla Maya »Old Surehand«, Sienkiewicza »Z ognjem in mečem« in »Potop«, Sven Hedina »V azijskih puščavah«, Nansenov »V noči in ledu«, itd. V mladinski knjižnici Tiskovne zadruge opazimo pravi kulturni program za mladinsko izobrazbo. Podprimo ta program tako, da ob priliki Miklavža ali za Božič obdarujemo mladino s knjigami Tiskovne zadruge!

♦ **Koroški drobiž.** V ujetniška taborišča na Koroškem je prispelo večje število poljskih vojakov ujetnikov. Oblastva so objavila razglas, s katerim se prebivalstvu naroča, naj se z ujetniki ne razgovarja in jim ne kaže ne sočutja in ne sovraštva. Kdor bi ujetniku pripomogel k begu, bo kaznovan ali s smrtjo ali z dolgoletno ječo. Za obisk vojakov ranjencev je od 15. novembra dalje dovoljena svojem polovična vožnja, ako je pot daljša ko 50 km. Ubožnejšim se lahko povrne tudi druga polovica vožnje. Isto velja tudi za vožnjo svojcev k pogrebu padlega vojaka. — Kakor poročajo iz Borovelj, so v cerkvi razglasili višino bodočega cerkvenega davka. Davek bo znašal 35 pfenigov na družino, ki nima večjih mesečnih prejemkov kakor 150 mark. Ljudstvo novega davka ne bo občutilo kot posebno obremenitev, ker je odmera zelo nizka. — V Dolah pri Borovljah je umrl v visoki starosti 86 let Oraž Valentin. Štiri tedne prej je umrla njegova žena, ki je dosegla enako starost. — V Zakamnu pri Vetrinju je policija prišla dva nevarna vlomilca, ki imata na vesti nekaj večjih vlomov. Samo v letošnjem poletju sta izvršila tri večje vlome in odnesla skupno blizu 32.000 mark. — V Laasu v Gornji Ziljski dolini so dogotovili bolnišnico za jetične. Za Koroško je bila ta ustanova že zelo potrebna.

♦ **Pravijo, da se bo riž ponovno podražil.** Po nekaterih vesteh se bo riž v Italiji spet podražil. Ker naša država uvaža večino riža iz Italije, je upravičena bojazen, da bo prišlo do podražitve tudi pri nas.

♦ **Volna se še zmerom draži.** Letos pridobljena ovčja volna v naši državi bo kmalu pokupljena. Povpraševanje je zelo veliko, pač zaradi tega, ker tvornice delajo s polno paro in ker je uvoz otežen. Po predpisih morajo naše tkaninske tvornice uporabljati vsaj dva odstotka domače volne. To zdaj

najrajši brigam. Berce, čisto mirno ti bom nekaj rekel: če boš Bukovniku napravil kakšno svinjarijo, bom to raztrobil po vsej deželi. Ali razumeš? Za cunje te bom prodal v vsaki hiši.«

»Zdaj je pa že dovolj, Bernik! V lastni hiši me hočeš napadati! Če boš še eno besedo rekel, te bom tožil, in skozi vrata te bom pognal!«

»Lej, lej! Prav imaš, Berce, ker bi jaz prav tako storil, če bi bil v tvoji koži. Pa grem rajši kar sam. Pozdravljen bodi, Berce!«

Bernik je še slišal, kako je oštir nekaj siknil za njim, pa se za njegovo jezo ni več zmenil. Iz sladko-kislo dišeče točilnice je stopil spet na prazno cesto, ki se je svetila v solncu. Tam je stal majhen vozek in vanj je bil vprežen velik pes s črno in belo dlako. Od strani je gledal svojega gospodarja in s košatim repom opletal po ojnica. Cunjar je pozorno pogledal svojega spremljevalca, ki je bil ves nekam zmeden.

»Ali si mar videl Bukovnikovega Henrika, Pluto?«

Pes je veselo zalajal.

»Ali pa celo oskrbnikovega Janeza?«

Pes je zalajal še glasneje.

»Ali si ju res videl, Pluto? Rad bi vedel, kod se potepata.«

Pes je lajal kakor obseden in skušal skočiti iz ojnica. Cunjar se je sklonil in ga odvezal.

»No, zdaj pa išči, Pluto, kar išči!«

En sam skok in Pluto je izginil pod plahoto, ki je pokrivala voz. Na malem vozu se je začulo vreščanje, vmes pa je lajal pes. Cunjar je stal ob strani in se smejal, da so

tvornicam ne bo težko, ker iz tujine ni lahko dobiti volno zaradi vojnih homatij. Zdaj je neoprana volna tu in tam že po 28 din kg. To je skoraj stodontna podražitev od lani. Izpod 22 din volne sploh ni več na prodaj. Značilno pa je, da se je volna zelo podražila šele, ko so jo bili pokupili prekupčevalci in jo kmetje niso imeli več v rokah.

♦ **Sneg na naših gorah in v Bosni.** Kakor naše je tudi bosanske planine pobelil sneg. Na Trebeviču ga je zapadlo do 15 cm, na Jahorini pa 20 cm. Toplota v bosanskih planinah je znašala sedem stopinj pod ničlo.

♦ **Koliko morskih rib pojemo v Ljubljani.** Po podatkih, ki jih objavlja splitski »Jadranski ribar«, je bilo s Sušaka, iz Šibenika, Splita in Dubrovnika razposlano v tromesečju od 1. julija do 30. septembra v razne jugoslovenske kraje 101.434 kg svežih morskih rib. Največ morskih rib je pojedel Zagreb (66.000 kg). Za njim pride Beograd (13.000 kg). V Ljubljani smo pojedli skoro 8000 kg morskih rib. Dober porabnik rib je tudi Maribor, kamor je bilo prodano 3800 kg rib. Celjani so jih pojedli 2600 kg. Novo mesto 1700 kg, Kranj 270 kg in Šoštanj-Topolšica 250 kg.

♦ **Vrnitev rojakov v Ameriko.** Nedavno je odpotovala iz Ljubljane z brim vlakom skozi Italijo skupina naših rojakov nazaj v Ameriko. V Genovi so se ti rojaki vkrcali na italijanski prekomorski parnik »Conte di Savoia«. Naši rojaki so potovali delno v New York, delno pa dalje v Chicago.

♦ **Tkaninske tvornice so zvišale delavcem plače.** Zveza industrijcev je na svoji zadnji seji sklenila, da se tkaninskim delavcem v Sloveniji povišajo mezde glede na veliko druginjo življenjskih potrebščin za 10 odstotkov. Povišanje je stopilo v veljavo že 6. t. m. ter so dobili tkaninski delavci zadnjo mezdo že zvišano. Tudi drugim delavcem bi bilo treba zvišati plače.

♦ **Na Hrvaškem bodo volili z gumijastimi kroglicami.** Kakor poročajo iz Zagreba, se bodo vršile volitve v hrvatski sabor z gumijastimi kroglicami, na katere bo vtisnjen grb banovine Hrvatske. Glasovati bodo mogli vsi moški, stari najmanj 24 let, izvoljeni pa bodo mogli biti moški od 30 let naprej, če so neoporečni in znajo brati in pisati. Narodni zastopniki se bodo volili za dobo treh let.

♦ **Naglo naraščanje cen krompirju.** Na ljubljanskem trgu je bilo v petek malo krompirja. Sorva je bil krompir po 1,75 din

mu soze polzele po nagubancin, prašnem obrazu.

Dvoje nogavic se je pokazalo izpod plahote in v njih so tičale noge četrtošolca Henrika in potem je kmalu prilezel na beli dan ves mladi dijak. Medtem pa je pes še zmerom lajal pod plahoto.

»Ali si prismojen, Pluto? Jej, moj obraz, moj obraz.«

Mali voz se je zibal in škripal od boja, ki se je odigral na njem. Potem se je napravila spredaj odprtina in iz nje se je pokazal človeško-živalski klobčič. Nazadnje je na eni strani padel na tla pes, na drugi pa mlad fant.

Janez je vstal z razpraskanim obrazom.

»S pogreba prihajava,« je žalostno dejal in ves pobit ogledoval uničeni praznični klobuk svojega očeta. »Malo sva se hotela pošaliti, pa takoj naščujete psa na naju. Le kaj bo rekel moj oče zaradi svojega cilindra! Fej, Matija, to si bom pa zapomnil! To je bilo pa grdo!«

Cunjar se je smejal, da ga je kar treslo.

»O, potepuha! To bi se bila smejala, če bi vaju bil Matija vlekel po vasi, kaj? No, nikar ne tuli, Janez! Tvoj oče zaradi cilindra ne bo nič rekel. Kvečjemu nabil te bo.«

Te besede pa Janeza niso mogle potolažiti in zato mu je moral Matija Bernik obljubiti nov cilindar. Povedal je, da ima dva. Enega še od poroke, drugega je pa podedoval. Janez naj pride po boljšega, še preden bo prišel oče s polja in opazil, kaj se je z njegovim »rešetom« zgodilo.

Tako je bil Janez potolažen. Ko je na nekaj vprašanj o podedovanem cilindru dobil zagotovilo, da sta oba Bernikova cilindra

kilogram, pozneje pa se je cena dvignila na 1.85 din. Mnogi kmetje pa so zahtevali kar 2 din za kg krompirja. Neki kmet pa je bil na krompirjevem trgu v petek izjema. Na trg je pripeljal nekaj vreč krompirja in čakal na kupca. Ko je neka gospodinja izvedela, da ponuja krompir po 1 din za kg, ga je vsega kupila. Kmet, ki najbrž ni bil obveščen o tržnih cenah, je imel zaradi svoje ponižnosti še sitnosti. Prijel ga je stražnik in začel zasliševati, kajti bil je osumljen, da je krompir kje ukradel in da ga je zato tako poceni prodajal. Kmet je seveda dokazal, da je bilo blago njegovo.

* **Neznano letalo je padlo v Dunav.** Pri Dolnjem Milanovcu se je pripetila velika letalska nesreča. Od rumunske meje je letela proti Dunavu večja eskadra letal, od katerih se je eno oddvojilo, se v zraku nenadno vnelo in treščilo v Dunav. Nek delavec je takoj skočil v Dunav da bi rešil letalca, toda vsaka pomoč je bila zaman. Oblastva so uvedla preiskavo.

* **Nov serum proti slinavki.** Slinavka in parkljevka se je spet pojavila v mariborski okolici, tako v Pekrah, v Radvanju, Limbušu, na Polskavi ter ponekod v Slovenskih goricah. Ob ponovnem pojavu te živinske bolezni so začeli na pobudo kmetijskih strokovnjakov uporabljati nov serum, ki napravi živino nedostopno za slinavko in parkljevko. Je to tako imenovani Waldmannov serum, ki ga izdelujejo v Jugoslaviji, na Danskem in v Nemčiji.

* **Z osemdesetimi leti osemdeset potomcev.** V Gučji gori pri Travniku v Bosni živi kmetica Luca Babičeva, ki je kljub svojim osemdesetim letom še vedno izredno krepka in čila. V svojem zakonu je rodila osem hčerk in sina, ki so že davno vsi poročeni in imajo otroke. Stara žena lahko s ponosom gleda na svoje potomce, ki jih ni nič manj kakor osemdeset.

* **Iz Legije koroških borcev.** Glavni odbor legije sporoča svojemu članstvu, naj prijavi (prošenj) za podelitev spominske kolajne in overjenih prepisov vojaških listin za enkrat še ne vlaga in ne taksira. Vsakdo naj počaka, da prejme predpisani obrazec prijave od svoje krajevne organizacije, člani izven krajevnih organizacij pa naravnost od glavnega odbora. Vsa potrebna navodila in pojasnila bodo obrazcu prijave priložena. Vse še neorganizirane koroške borce opozarjamo, da bomo posredovali in dajali navodila izključno le

organiziranim članom. Če se želi še kdo včlaniti, naj stori to najkasneje do 15. decembra. Za uspešnost prijav po tem roku legija ne prevzame nobenega jamstva. Po prejemu in popolnitvi obrazca naj oddajo člani krajevnih organizacij prijave svojim krajevnim organizacijam, ki jih bodo predložile skupno glavnemu odboru v Ljubljani. Člani, včlanjeni neposredno pri glavnem odboru, torej oni izven območja obstoječih krajevnih organizacij, pa naj predložijo omenjene prijave neposredno glavnemu odboru. Vse prijave morajo prispeti glavnemu odboru vsaj do 1. januarja 1. 1940.

* **Zveza Maistrovih borcev vabi na ustanovni občni zbor** odseka Zveze Maistrovih borcev borce iz Slovenske Bistrice in okolice, ki so se v prekratni dobi leta 1918. in 1919. udeležili pod vrhovnim poveljstvom generala Rudolfa Maistra bojov za osvoboditev naše severne meje. Zbor bo v nedeljo 26. novembra ob 15. uri v prostorih hotela »Beograda« v Slovenski Bistrici.

* **Smrtna nsrča mladega elektrotehnika.** Pri napeljavi električnega voda na Brodu pri Novem mestu v hišo nekega tamošnjega obrtnika je bil te dni zaposlen 23-letni elektrotehnik Jožko Habjan. Mladi elektrotehnik se je povzpел na električni vod, kjer je hotel napraviti potrebna priključitvena dela. S seboj je vzel tudi majhen aparat za ugotovitev, ali je tok vključen ali ne. Ko je Habjan aparat nastavil na električno žico, ni dal nobenega znaka. Zaradi tega se je mladenič brezskrbno vzel na drog prav do žične mreže visoke napetosti, katero je prijel z roko. Komaj pa je dvignil desnico, že se je čul grozen krik. Nihče pa ni mogel nesrečnemu pomagati in ga pravčasno osvoboditi od žice. Tako je nesrečni Kabjan visel skoro 20 minut na drogu, ureden so ga rešili iz obupnega položaja. Prvi je nato pripel na pomoč požrtvovalni primarij dr. Červinka, ki ga je skušal obuditi k življenju. Nato je prišel še zdravnik dr. Polenšek z aparatom za umetno dihanje in drugimi pripomočki. Ves trud obeh zdravnikov pa je ostal zaman. Habjana ni bilo več mogoče obuditi k življenju. Rajnki je bil zaveden nacionalist. Blag mu spomin!

* **Smrt vojaka iz Julijske krajine v Albaniji.** Ob koncu septembra je umrl v Albaniji kot italijanski vojak 20 letni Jožko Sivec. Bil je iz Livka. Hudo prizadeti družini, ki je pred devetimi leti izgubila očeta in go-

fant je umeril svoj glas.

»Da, toda to sem povedal samo vam, Matija. Pred drugimi bi me bilo sram. Sošolci bi mi rekli, da sem cemer in da bi moral dobiti pestrno. Pa ne morem za to: zmerom me tako tišči pri srcu. Posebno pa še po počitnicah! Nekoč po počitnicah štiri tedne nisem obul svojih čevljev, ki jih imam za delavnike. Nisem jih mogel očistiti in nisem jih mogel, ker je bila domača prst na njih.«

Cunjar se je obrnil in dejal z izpremenjenim, nekoliko hripavim glasom:

»To boš že premagal, Henrik! Kaj ne bi rad postal zdravnik, župnik ali kaj podobnega?«

»Ne, Matija, ne maram tega. Doma hočem biti spet, kjer ste vi vsi.«

»Ali bi bil rad kmet, Henrik?«

»Da. Poglejte, Matija, ali bi ne bilo škoda za naše lepo posestvo? Poglejte, prav tu ob češnji se tako lepo vidijo vsa polja. Koliko jih je! Kaj, Matija? Prav za prav smo bogati. Tega pa v mestu nikoli ne rečem. Zmerom mislim samo na to, da imamo lepo posestvo.«

Cunjar se je hlastno sklonil in odtrgal steblo kislice. Vtaknil ga je v usta in pljuval prežvečene koščke daleč predse.

»Kako pa je s tvojo materjo?« je vprašal.

»Spet je hudo bolna. V sredo, ko je bil v trgu semenj, je šla tja in se oglasila pri zdravniku.«

»In kaj ji je rekel?«

»Ne vem. Jokala je, ko se je vrnila domov. Tudi zaradi tega mi je tesno, ker mati ni zdrava.«

spodarja, zdaj pa še najstarejšega sina, naše sožalje!

* **Utopljenko so spoznali.** Nedavno je naplavila Sava v Lazah truplo neznane utopljenke, ki je bilo pokopano na pokopališču pri Sv. Heleni. Zdjaj so ugotovili orožniki, da je bila utopljena Frančiška Gregoričeva z Drenovega griča v vrhniški občini.

* **Naboj iz možnarja v obraz.** 19letni posestnikov sin Alojz Hribar iz Hrastnika je z drugimi fanti streljal iz možnarja na bregu nad Hrastnikom. Ko se je pa sklonil tik nad možnar, je prežgodaj nastala eksplozija in mu je ves naboj udaril v obraz. Hribar ima obžgano lice in poškodovane tudi oči.

* **Neznan berač najden mrtev na cesti.** Nedavno so našli na Bregu pred Tomaničevo gostilno na cesti mrtvega berača, za katerega se še ne ve, ali je umrl zaradi mraza in oslabilosti ali pa zavoljo zastrupljenja z gorilnim špiritom, ker se je našla poleg njega steklenica s to tekočeno. Pri sebi berač ni imel nobenih listin, zato oblastva poizvedujejo okrog, da bi dognala njegovo ime. Pokojni je bil oblečen v razcapano obleko in nosil rjav klobuk. Star je bil okrog 50 let in zelo slaboten.

* **Velik požar na Dravskem polju.** V nedavni noči so imeli pri Sv. Kungoti na Dravskem polju požar. Zgorelo je gospodarsko poslopje posestnika Ivana Žumerja. Ogenj se je razširil tudi na hišo posestnika Lovrenca Kiseljaka. Oba posestnika trpita okrog 60.000 din škode.

* **Nevaren požar v Ljubljani.** V nedeljo zgodaj zjutraj je zgorelo v Frankopanski ulici v Ljubljani skladišče laške pivovarne, ki je na dvorišču Frankopanskega dvora. Frankopanski dvor in skladiščno poslopje sta last g. Zupana, solastnika Daj-dama. Poklicni gasilci so ogenj omejili in pogasili. Vse okoliščine kažejo, da gre za zloben požig, kajti pred skladišče je bil nekdo prinesel gorljivo tvarino in jo zažgal. Oblastva so uvedla preiskavo. G. Zupan, ki je sicer zavarovan za večji znesek, je za izsleditev požigalca razpisal nagrado v znesku 7000 din.

* **Sedemletni deček žrtev neprevidnega brata.** V nedeljo zjutraj je poslal graščak iz Turnišča pri Ptuj 27letnega lovskega paznika Franca Forstneriča v Dražence k sedlarju Stefanu Weissu zaradi nekoga sedlarskega dela. Pred hišo je paznik naročil gospodinjji, naj pokliče iz sobe moža. Ko je ta prišel, je nato med razgovorom povabil paznika v kuhinjo. Povabil se je vabilu odzval zato je prislonil

Nekaj časa sta molče stopala dalje po poti.

»Le glej, da se boš še naprej dobro učil v šoli, Henrik! Do osme moraš priti, kaj, da boš imel skrajšan rok pri vojaki?«

»Samo do sedme.«

»To bi bila še tri leta. Je že dobro, če človek kaj zna, Henrik. Saj je kar smešno, če je kdo tako neumen kakor jaz. Ali boš lahko dobil kakšno službo, če boš vojake odslužil?«

»O, nekoga poznam, ki je po vojaščini pustil šolanje, in zdaj je uradnik pri deželnem glavarstvu. Kmalu bo za glavarjevega pomočnika. Jaz pa tega ne maram. Kmet hočem biti!«

»Že, že. Toda nazadnje se utegneš še kaj premisliti.«

»Nikoli, Matija, nikoli! Posestvo bom prevzel. To je tisočkrat bolje, kakor pa, če bi sedel v kakšni smrdljivi pisarni.«

Cunjarjev pogled je ušel po zlatih travnikih, ki so se širili na vseh straneh. Vsi ti travniki so bili zdaj še Bukovnikovi...

»Bomo že vse napravili, da boš še lahko kmet. Bomo že vse napravili!« je rekel...

Janez je s svojo vprego obstal sredi ceste. S stranske steze je prihajalo nekaj ženec. Pred njimi je širokih korakov stopal Avgust Rogelj, Janezov oče.

Bil je orjak, ta oče. Obstal je pred svojim sinom, ki je zlezal kar v dve gube in na hrbtu krčevito nekaj skrival.

Orjak je nekoliko iztegnil vrat in je — čeprav je bil precej daleč — lahko natančno ugotovil, kaj skriva sin. Nekaj na obrazu mu je trznilo.

(Dalje prihodnič)

res kakor nova, se je sam zapregel poleg Plutona in vlekel z njim voziček čez vas.

Matija Bernik in Bukovnikov Henrik pa sta korakala malo za njima. Zvečerilo se je. Prvi ženjci so se že vračali s polj. Nekje daleč na polju je že padlo prvo klasje. Kako ponosno stopajo ljudje ob začetku žetve! V njihovih mišicah se je nabrala moč in v njihovih srcih je vesela zavest, da imajo krepko, močno telo. Ti zdravi ljudje so morda najsrečnejši na svetu. Nedvomno pa tisti, ki občutijo najmanj bolečine, ki so najbolj mirni in ki se najmanj boje. Ne vedo, česa jim manjka, in to, kar imajo, je več, kakor pa je mogoče z denarjem oceniti. Drugi imajo dosti navlake in še hujše je, da vedo, kaj jim manjka, in si tega do bolečine žele. Nič čudnega ni, da skrivajo kmetje v sebi zaprt ponos, ki skopari z besedami. Če se meščan smehlja nad kmetom, ki ga vidi, kako hodi nerodno po cestah, se kmet dosti zaničljiveje smeje meščanu, ki stopa ob njegovih razorih in setvi tako oprezno, blede in utrujeno.

Matija Bernik je ogledoval svojega malega spremljevalca, ki je imel kratko sivo obleko, bel slamnik in temne nogavice. »Prav za prav si kaj smešen na vaški cesti,« mu je rekel.

»Da, Matija. In dosti rajši bi ostal doma na vasi.«

»Ali ti v mestu v šoli ni všeč?«

»O, da, če je človek sedmi med osemindesetimi, je še čisto lepo. Samo v francoskem jeziku sem bolj slab, drugače mi gre pa vse dobro. Samo nekaj je: tako tesno mi je zmerom pri srcu, kadar nisem doma.«

»Časih se ti toži po domu, kaj, Henrik?«

k zidu svoje kolo, kraj njega pa tudi nabito lovsko puško. Med tem je 15letni domači sin Vinko opazil zunaj prislono puško. Vzel v roke in šel pod okno, kjer sta spala sestra in sedemletni bratec. Na Vinkove klince se je odzval 7letni Slavko in stopil k oknu. Starejši brat je obrnil puško proti Slavku, ker je mislil, da ni nabita in sprožil. Posledice so bile strašne. Naboj je zadela malega Slavka in mu odtrgal gornjo polovico glave. Forstnerič je takoj hitel na orožniško postajo na Bregu in prijavil žalostni dogodek.

* **Sejmi v celjskem srezu so spet dovoljeni**, ker je slinavka in parkljevka ponehala. Izvzeto pa je področje mestne občine celjske, kjer ostane prepoved prirejanja sejmov še v veljavi.

* **Brez rok sta prišla domov**. Iz tujine so se v zadnjem času vrnili nekateri naši ljudje, ki so se letos pomlad izselili v prepričanju, da bodo mnogo zaslužili. Med njimi so tudi taki, ki so prinesli prazne denarnice s seboj, zraven pa so pri težkem delu v rudnikih dobili hude poškodbe. Tako sta se v okolico Kozjega vrnila dva delavca, ki sta izgubila roke.

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Mistrova ulica št. 14) ki vam pove ali je prošnja snoh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vloži prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev.

* **Neznan mrtvec**. Zaradi onemoglosti je v neki gostilni v Mariboru umrl starejši mož. Mož ni imel pri sebi nikakih listin. Tudi od gostov, ki so bili v gostilni ga ni nobeden poznal. Mož je štel kakih 60 let in je bil močne postave.

* **Pežer v hajdinski okolici**. V nedavni noči je začela goreti kopica slame, last posestnika Zule Janeza pri Sv. Kungoti pri Hajdini. Ogenj se je kmalu razširil na poleg stoječe gospodarsko poslopje, pozneje pa še na hišo posestnika Kiselaka Lovra. Na pomoč so prihitali gasilci iz Gerečie vasi, ki so ogenj omejili. Prebivalci so prepričani, da je bil ogenj podtaknjen. To je letos že 17. požar v hajdinski okolici.

* **Smrten skok s strehe bolnišnice**. Te dni so prepeljali v celjsko bolnišnico na glavni poškodovanega 29-letnega kočarja Vinka Dolšaka iz Gradiškega dola pri Rogiški Slatini. Izpovedal je, da so ga v Zagaju pri Rogiški Slatini napadli Anton Zajko in brata Josip in Ivan Ogrizek ter ga s koli poškodovali po glavi. V bolnišnici je napisal nekaj poslovnih pisem je dejal nekaterim bolnikom, da bo umrl. Nato je neopažen šel na podstrešje bolnišnice, zlezal skozi lino, ki jo uporabljajo za izobešanje zastav, in se pognal v globino. Pri padcu je dobil hude poškodbe na želodcu in črevesju. Odnegli so ga takoj v bolnišnico, kjer je izdihnil. Svoje dejanje je izvršil očitno v duševni zmedenosti.

* **Vlak ga je pregazil**. V nedeljo se je pripetila pred železniškim postajališčem pri Devici Mariji v Polju huda nesreča. 19letni Dušan Nemeček, sin lastnice vrtiljaka, je šel po kosilu v sosedno vas po mleko. Na povratku je prišel na železniški prehod, kjer so bile zapornice zaprte. Tedaj je privozil po progi osebni vlak proti Ljubljani in je fant počakal, da je zdrvel mimo. Ko je bil mimo njega zadnji vagon, je fant stopil na progo, a v iste trenutku je pridrvel brzi vlak proti Zidanemu mostu. Lokomotiva je fanta pograbila in ga usmrtila.

* **Povodenj je zahtevala mlado življenje**. Nedavno so imeli po vsem Goriškem močne nalive in Soča je močno narasla. Pri elektrarnah, ki so v gradnji pod Doblarjem in pri Plavah, je pobesnena vodna sila napravila precejšnjo škodo. Voda je odnesla tudi mnogo lesa. Na bregovih so mnogokje prebivalci lovili plavajoči les. Pod Solkanom sta se lotila tega nevarnega dela tudi dva mlada fantova. 16letnemu Cvetku Gabrijelčiču je pri tem

spodrsnilo na opolzkem bregu in je zletel v valove, ki so ga takoj pogoltnili.

* **Iz šale kruta resnica**. V Breznici pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji so grabili listje in se šalili. Pri tem sta se premetavala po nasegrabljenem listju 52letni Josip Munda in 50letna Marija Petkova Munda je priletel tako nesrečno na tla, da se mu je pretrgala trebušna mrena. Prepeljali so ga v ormoško bolnišnico, kjer je umrl.

* **Stare nemške marke je prodajal**. Posestnik iz Stare vasi Franc Rangus je kupil od Antona Drobeža iz iste vasi 100 nemških mark za 250 dinarjev. Ko je Rangus pokazal sosedu nemški denar in se pobahal, kako poceni jih je kupil, mu je ta pojasnil, da so njegove marke stare že neveljavne. Rangus je zadevo prijavil orožnikom.

* **Razbojnik Hace v mokronoški okolici**. Te dni je ob cesti proti Trebeljnemu počival poleg kolesa neki neznanec, ko ga je dohitel neki tovorni avto. Sofer je na njegovo prošnjo neznanca povabil na avto. Prav ko je hotel neznanec položiti kolo na avtomobil, je zagledal orožnika, ki sta bila na službenem potovanju. Tufer je hitro spustil kolo, segel po samokresu in oddal proti orožnikom več strelcev, ki k sreči niso zadeli. Neznanec, ki ni bil nihče drugi kakor Hace, je nato hitro zbežal. Kmalu zatem se je Hace pojavil v Mokronogu, kjer je v Strelcovi trgovini nakupil razne reči. Vprašal je tudi pekarijo. Ko so mu povedali, kje je Bulčeva pekarija, je šel tja in kupil kruha. V Strelcovi trgovini je bila v času, ko je bil v njej Hace, soproga orožniškega komandirja Ker je po sliki spoznala v nakupovalcu zasledovanega Haceta, je hitro o tem obvestila orožniško postajo. Preden pa so prišli orožniki, jo je Hace že odkuril. Orožniki so nato telefonično obvestili sosedne orožniške postaje, naj na nevarnega zločinca pazijo.

* **15 let za umor žene**. Pred sodniki velikega kazenskega senata v Ljubljani je bila razprava proti Cirilu Bučanu. Obtoženec Ciril Bučan, 33 let stari čevljar iz Britofa pri Predosljah, je v prepiru v Kranju pahnil svojo ženo Heleno v Savo. Žena je utonila. Svoje dejanje je priznal, izgovarjal pa se je, da je to storil zaradi tega, ker se ni hotela vrniti k njemu. Kakor pravi obtožnica, je žena v vodi klicala na pomoč, a mož jo je samo gledal in ji ni hotel pomagati. Na razpravi je mož trdil, da ni imel namena, ženo spraviti ob življenje. Pahnil jo je v vodo v trenutni razburjenosti in jezi. Senat je Bučana obsodil na 15 let robije in izgubo častnih pravic za vedno.

* **Dva vloma v eni noči**. Na Hribu sv. Jožefa v Celju sta bila v noči na nedeljo izvršena dva vloma. Vlomilci so s ponarejenimi ključi vdrli v hišo upokojenega železniškega nameščenca Matije Zupanciča in odnesli več moških oblek. V isti noči so vdrli neznanci skozi straniščno okno v stanovanje trgovskega sluga Antona Božičnika na Hribu sv. Jožefa in odnesli iz stanovanja srebrno moško uro, aktovko in nekaj denarja.

* **Po ciganski svatbi pretep in uboj**. Nedavno so praznovali v gozdu pri Nadgorici Hudoroviči, ki so že več tednov šotorili tam, imenitno svatbo. Vzela sta se na ciganski način dva mlajša člana družine Hudorovičev. Ciganski svatje so prišli nazadnje z otroki vred v Ježkovo gostilno v Podgorici, kjer so nadaljevali gostijo. S seboj so imeli tudi različna godala, pili so in plesali. V gostilni so ostali pozno v noč in se pričeli razhajati šele po desetih. Najprej so šle ženske z otroki in za njimi starejši člani. Nazadnje so ostali v gostilni samo še trije mlajši cigani, in sicer Marko, Cene in Ruso Hudorovič. Ko so izpili iz kozarcev zadnje ostanke črnega vina, so tudi ti trije šli čez polje nazaj proti taborišču. Naenkrat pa so se začeli prepirati in je Cene z nožem napadel Marko. Ranjeni Marko, ki je prišel šele pred kratkim iz zapora, kjer je odsedel poldrugo leto, se je zavlekel v gozd, kjer ga je zjutraj našla njegova žena Marija mrtvega. Nasprotnik mu je bil prerezal žilo odvodnico in je Marko v gozdu izkrvavel. Ceneta iščejo orožniki.

* **Aretiran ubijalec**. Pred Šlambergerjevo

gostilno na Klopcah je nastala krvava fantovska bitka in je obležal 23letni posestnikov sin Simon Dobnikar, ki je dobil z nožem zabod v vrat. Umrl je zaradi izkrvavitve, preden so mu mogli nuditi zdravniško pomoč. Orožniki so aretirali vse udeležence fantovske bitke.

* **Zaloga koles v senu na podstrešju**. Podoba je, da se je vendarle posrečilo zajeti glavna krivca, ki sta kradla Mariborčanom kolesa. V Ponikvi so namreč orožniki odkrili v senu na podstrešju nekega poseselnika celo zalogo ukradenih koles. Vseh je bilo 18. Preiskava je dognala, da sta sinova dotičnega posestnika hodila v Maribor krast kolesa in jih skrivala na podstrešju, čakaje na prilžnost prodaje.

* **Zaplenili so 35.000 cigaret**. Organi finančne kontrole so dobili na postaji v Sibeniku obilen plen. V vlaku, ki je bil namenjen v Zagreb, so našli tri velike zaboje iz Zadra vtihotapljenih cigaret. Bilo jih je 35.000. Po večini so to tuje cigarete, vmes pa je bilo tudi precej zabojev naših eksportnih cigaret.

* **Požar v Brodu pri Sv. Križu**. Posestnici Mariji Skuljevi je zgorelo gospodarsko poslopje z vso krmo, turščico in kmečkim orodjem. Škode je okoli 20.000 din in ni niti do polovice poravnana z zavarovalnico. Ni še ugotovljeno, kako je nastal ogenj.

* **Uboj v Zlatoličju**. Na Martinovo nedeljo so se zbrali v neki gostilni v Zlatoličju fantje Počas. Je alkohol razburil duhove, začel se je prepir in sledil je pretep. Čelan Rudolf iz Zlatoličja je hotel fante pomiriti, a ker jih ni mogel razdvojiti se je hotel spet vrniti na svoj sedež. V tem je Zupanč France iz Slovenje vasi zavihtel nož in ga zasadel Čelanu v vrat. To je ranjenega zelo razburilo. Čeprav hudo ranjen je zagrabil Zupaniča in ga odnesel pred vrata. Zunaj pa je Zupanič ali eden izmed njegovih tovarišev ranil Čelana v roke in mu preklal kost. Zelo oslabiljenega so pripeljali v ptujsko bolnišnico, kjer je umrl.

* **Zeno je imel mesec dni zaprto v kleti**. 58-letni železniški upokojenec Ladislav Vereš ima malo hišico v predmestju Novega Sada. Ker njegove žene Barbare že dolgo ni bilo na spregled je ljudem postala zadeva sumljiva. Zato so to javil policiji. Ko so poklicali Vereša na policijski urad, jim je mirno razodel, da je obsodil svojo ženo ro. zakonski pravici na devetmesečni zapor in da jo ima že mesec dni zaprto v kleti. Barbari so seveda takoj rešili ječe. Nesrečna jetnica je v glavnem živela od kruha in vode. Možaka, ki je tako prepričevalno govoril o svojem sodišču, so poslali na opazovalnico v bolnico, ker je njegova slaboumnost očitna. Ko so ga vprašali, zakaj je ženo obsodil in zaprl, jim je tudi to mirno razložil. Baje ga je enkrat, ko je bil prehladen, devet dni pustila samega doma. Za vsak dan odsotnosti ji je potem prisodil mesec dni zapora.

* **Kazen za uboj**. 24. julija letos je v Gorci pri Podlehniku pobil s kolom do smrti 22letni posestnikov sin Albert Predikaka, posestnikovega sina Josipa Ilca. Predikaka je moral zaradi tega zagovarjati pred malim kazenskim senatom v Mariboru, ki ga je obsodil na tri leta robije in na izgubo častnih državljanskih pravic za dobo treh let.

VELIKA
BLAZNIKOVA
PRATIKA
je izšla
1940

× **Obleke iz aluminija**. Američani so dognali, da se dá iz aluminijastih niti skatati blago, ki je nenavadno mehko in prožno. Kaj kmalu se bodo Američani oblačili v aluminijaste obleke, obuvali se bodo v aluminijaste čevlje, pokrivali z aluminijastimi klobuki in ročne torbice bodo iz aluminija.

Po sloveniji pre glas:
»Domovina« je za nas

V Sibiriji so našli konje, ki so zmrznili pred 10.000 leti

Ruski profesor Fedor Gijasnov je našel v Sibiriji, kjer raziskuje kraje, v katerih je večer led, 15 metrov globoko v zemlji hlev z devetimi zmrzlimi konji. Konji so vsi opremljeni za ježo in še čisto ohranjeni. Hlev je ves iz desk in brun, ki so jih bili s sekirami obtesali Sodijo, da je bil ta hlev narejen pred 10 000 leti.

Čudovito pri tej najdbi je to, da so konji, krasni rjavci, stali kakor živi pri tasilih. Ohranjena sta še meso in kri. Tisočletja

so ti konji nedotaknjeno stali, kakor bi bili čakali svoje gospodarje, ki jih nikoli ni bilo. Nemara je tudi gospodarje zalotil isti konec. Ruski učenjak je raziskoval dalje, vendar ni našel nobenega oledenega človeka.

O vzrokih takšne nenadne oledenosti konj si znanstveniki še niso na jasnem. Gotovo je, da je iz nekega vzroka nenadno nastal tak mraz, da je vse zmrznilo. Odkritje je tudi zelo zanimivo, ker je oprema konj dovršeno izdelana, kar priča, da so imeli tedanji ljudje precej umetniške priročnosti.

Velikansko mrtvo mesto sredi puščave

V južnovzhodnem delu Irana ob afganistanski meji se vleče puščavski pas, ki ga domačini imenujejo Lut. Gore, ki ta pas obkrožajo in ki na jugu dosežajo višino nad 3000 metrov, so bile nekaj bregovi velikega morja. Kdor se s teh gora spusti v veliko puščavsko dolino, stopi na dno nekdanjega morja. Domačini se te pokrajine s strahom izogibljejo, saj je med najbolj vročimi pokrajinami na vsej zemeljski obli.

Posebno je na glasu sam južni del te velikanske puščave, ki je po svoji obsežnosti približno tolikšen, kakor vsa Belgija. O tem področju svet doslej ni mnogo vedel. Pozimi vlada v vsej tej pokrajini umazani veter (bad kesiv, kakor ga imenujejo domačini), ki prinaša s seboj velike količine peska in prahu, tako da človeku skoro onemogoča gledanje. Poleti pa piha severni veter, ki prav tako nosi s seboj pesek in prah.

Nemški raziskovalec dr. Gabriel je prvi učenjak, ki je prepotoval to puščavo v družbi s svojo ženo in več domačini. Pot je nastopil od severnozahodne plati v bližini afganistanske meje. Že takoj spočetka so se mu postavile na pot skoro nepremagljive težave. Dr. Gabriel si je bil za spremljevalce na tem svojem raziskovalnem pohodu izbral pripadnike balocenskega plemena. Ti ljudje so prav kakor arabski beduini izredno izkušeni potovalci po puščavski krajin, razen tega pa pogumni.

Toda med Baloceni in med zastopniki nekega drugega plemena vladajo hudi spori s krvnimi osvetami, ki kljub temu, da je bila iranska vlada storila vse potrebne ukrepe, da bi jih zatrla, niso hotele prenehati. Karavane so si morale zato na potovanju iskati take smeri, da se sorti domači niso mogli srečati, kajti če bi se bili srečali, bi nastala velika nevarnost za življenje vseh članov v karavani. Tako se je posrečilo priti brez vsakih nevarnosti prav do velikega peščenega pasu, ki obkroža samo puščavo Lut.

»Prave peščne gore so se pojavile pred nami,« piše v svojem poročilu dr. Gabriel. »Neki peščen nasip, na katerega smo se povzpeli, je bil visok 188 m, drugi pa so bili videti še mnogo višji.« Ko je raziskovalec naposled prišel v puščavo Lut, je začel divjati strašen peščen vihar. Rdeči oblaki so zagrinjali nebo, po vsem kraju se je razlegal nenavaden močan šum. Ure in ure so morali v tem viharju ždeti na enem mestu nepremično v stalnem strahu za življenje.

Dr. Gabriel si je bil nadel nalogo, da bo poiskal v tej puščavi starodavno pot, katero imajo v svojih zemljevidih zarisano stari arabski zemljepislovci. Ni pa bil prav posebno navdušen, ko je spoznal, da to pot uporabljajo na svojih drznih pohodih samo razbojniki, ki se klatijo iz enega kraja v drugi ter se ob nevarnosti hodijo začasno skrivati v to divjino.

Med najhujšimi ovirami na tem raziskovalnem potovanju pa so bile neprestane fa-

tamorgane, ki so pogosto spremenile videz pokrajine, po kateri je odprava potovala. Posebno močne so bile te fatamorgane pred solničnim vzhodom, ko je zrak, ki se je bil ponoči ohladil, na poseben način lomil solne žarke.

To pa prav gotovo ni bila edina pomembnejša ovira. Nekega večera so odkrili na sodu

Nesreča holandskega parnika »Simona Bolivarja« je terjala nad sto smrtnih žrtev

V noči na nedeljo je holandski potniški parnik »Simon Bolivar« blizu angleške obale naletel na plavajočomino in se potopil. Na ladji je bilo blizu 400 potnikov, med njimi mnogo žensk in otrok. Nesreča je terjala nad sto smrtnih žrtev in mnogo ranjenih. Med žrtvami je 44 Angležev. Ostali so Holandci, Nemci, Španci, Norvežani, Švicarji in Kolumbijci. Je to največja pomorska nesreča od začetka vojne. Ob nesreči so se odigravali strašni prizori. Tako je neka mati izgubila svoje otroke, a več otrok je izgubilo svoje starše. Medtem ko so spuščali reševalne čolne, je nastala še ena eksplozija, na brž od druge mine, ki jo je struja prinesla proti ladji. Na pomoč je prihitelo več ladij, ki so

za vodo precejšnjo luknjo. Nastala je nevarnost, da jim bo začelo primanjkovati pitne vode. Čeprav je bil dr. Gabriel na vso moč zaskrbljen zaradi tega, je vendar nadaljeval pot.

Nekega dne so zapazili potniki na obzorju nekaj oblaku podobnega. Ko pa so se tistemu kraju približali, so zagledali nekaj povsem nepričakovanega. Pred njimi se je razprostiralo mesto z visokimi hišami in stolpi. Bilo je že davno opuščeno mesto, ki ga domačini imenujejo Kalut. Zdelo se je kakor bi se bilo mesto pred nedavnim dvignilo iz puščavskih tal. Vsa ta slika je bila zelo zanimiva. Zidovi, ki obkrožajo to mesto, se razprostirajo v dolžino približno 54 km. Temu zidovju se je bilo treba na široko izogniti, da so spet lahko nadaljevali pot.

Naposled so se potniki pretolkli mimo vseh zaprek, toda že jih je čakalo novo presenečenje. Znašli so se sredi novega peščenega morja. Zdelo se jim je kakor bi se bili ujeli v nastavljen mišjo past. Zdaj se je začela borba na življenje in smrt. Žejne kamele, ki so jih jahali, so pogosto odpovedale pokornost, tako da so potniki le s težavo napredovali na pohodu, zlasti so bili tudi ljudje izčrpani zaradi pomanjkanja vode in živeža.

Še bolj pa kakor lakota in žeja je potnike mučilo to, da niso mogli spati. V tem času sta dr. Gabriel in njegova žena prišla do najgloblje točke nekdanjega morskega dna. Z zadnjimi močmi so hodili, dokler niso naposled zlezli iz puščave.

rešence prepejale v Anglijo. V poslednjih dnevih je v celem deset ali še več parnikov raznih držav naletelo na mine in se potopilo. Naiveč med njimi je bilo angleških parnikov. Nemci pravijo, da so bile to angleške mine, Angleži pa trdijo, da na tistih mestih min pač niso postavili, ker tam plujejo angleški parniki. Svojih ladij pa da ne uničujejo. Uradno izjavljajo Angleži, da po stanje vse njihove mine, če se utrgajo, neškodljive. Po vesti Reuterja sta usodne plavajoče mine položili dve nemški podmornici. »Exchange Telegraph« piše, da so te plavajoče mine magnetične. Parniki da jih privlačujejo k sebi, kadar zaidejo v njih bližino, in ob dotiku mine eksplodirajo.

Za smeh in kratek čas

VOJNI POHOD

Gasperček je v kinu videl, kako so si zamorci mazali obraze z barvami. »Zakaj pa to delajo, očka?« je vprašal.

»To je zamorska navada, kadar se pripravljajo na vojni pohod,« je pojasnil oče.

Drugega dne je prihitel Gasperček k očetu in mu ves razburjen dehal: »Očka! Mamica se pripravlja na vojni pohod.«

PRVIČ IN ZADNJIČ

Miha Dren se je peljal prvič z letalom. Ko je izstopil, se je obrnil k pilotu: »Hvala gospod, za obe vožnji!«

»Za obe vožnji?« se je začudil pilot, »saj ste se peljali samo enkrat!«

»Ne«, je menil Miha Dren, »dvakrat: prvič in zadnjič!«

NEMOGOČE

Slikar: »Toliko let že slikam, a sem šele zdaj spoznal, da nisem nadarjen.«

Prijatelj: »Zakaj si pa potem ne izbereš drugega poklica?«

Slikar: »Ne morem! Zdaj sem postal že slaven!«

POMOTA

A: »Ali stanuje v tej hiši Miha Dren?«

B: »Da. Kaj pa želite od njega?«

A: »Dobil bom nekaj denarja!«

B: »Potem pa gotovo iščete kakšnega drugega Miha Drena. Od tega Drena še nikdar nihče ni dobil denarja...«

NE MORE

Sodnik: »Obtoženec, branite se vendar proti obtožbi.«

Obtoženec: »Ne morem, gospod sodnik, ker so mi vzeli revolver.«

V RAVNATELJEVI PISARNI

Ravnatelj: »Gospodična, kje sva včeraj nehala?«

Strojepisica: »Gospod ravnatelj, hoteli ste se z menoj domeniti glede izleta v nedeljo, pa je prišla vaša gospa soproga in ste šli z njo...«

**Zamudni naročniki,
poravnajte zaostalo
naročnino, da boste
prejeli**

božično številk!

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

ROMAN

50

Prvič po dolgih letih so ga hotele obliči, njega, ki je že pozabil, da je kdaj jokal.

»Potem nam ne ostane drugega, kakor da se vrnemo domov,« je tiho rekla Nadja.

»Najbolje, da takoj odidemo, da bomo čimprej proč od tega strašnega kraja prekletstva in smrti.«

Mitja je šel pripravljat konje. Janez in Nadja sta počasi stopila za njim.

Dobro uro nato so bili tovorni konji že obloženi z zaboji, polnimi dragocenosti, ki so jih našli v zakladnici.

Se poslednji pogled po kotlini, ki je postala grob dveh zvestih prijateljev, in konji so oddirjali v rastoči mrak.

Enaindvajseto poglavje

BORBA POD ZEMLJO

Ko je Branko začutil, kako ga je obliha voda, sprva ni imel toliko moči, da bi se bil mogel dvigniti. Tako neskončna slabost ga je obšla, da je vedel, da ji mora podleči, če se ne zgodi čudež. Toda kako naj se zgodi? Odkod naj pride pomoč, ko nihče ne ve, kje je. In... morda se je z njegovimi tovariši zgodilo isto kakor s profesorjem. Če je potres, ki je uničil svetišče, presenetil tudi nje, da se mu niso mogli v pravem času umakniti in pobegniti? In kako zelo verjetna je ta domneva. Saj so mu rekli, da počakajo, dokler se s profesorjem ne vrne. Kako je bilo še pred nekaj časa vse drugače. Takrat so bili zdravi, veseli in bogati, zdaj pa...

Le en sam občutek ga je obhajal. Mraz. Voda je bila mrzla kakor led, da mu je hromila roke, vsega. In vendar, prav ta voda mu je ohranila zavest, mu vrnila misli in razum. Nenadoma je začutil, da so postale njegove misli bistre in čiste. Potem ga je minul krč, ki ga je prej trdovratno vklepal v svoje klešče. Razklenile so se mu roke, kakor bi bil nekdo prepilil težke okove, ki so ga mučili in mu niso dali, da bi se bil premaknil.

»Kako?« ga je vprašal glas v njem. Ni se zanj menil. Druge misli so ga prevpile. Vse svoje moči je napel in se dvignil. V temi, ki je bila tako črna, da sploh nič ni videl, je tupal naprej, opiraje se ob stene rova.

»Kdaj pridem iz tega zakletega kraja?« je kričnil v obupu, ko je videl, da še noče biti konca. Čutil je, kako voda, ki je po njej brodil, čedalje bolj narašča. In dere. Dere...

Mrzel pot mu je stopil na čelo. Ali je to konec? Ni se upal samemu sebi odgovoriti na to vprašanje, čeprav je dobro vedel, kakšen bi bil ta odgovor. Rov se znižuje in to pomeni, da ne bo mogel priti skozenj.

Moči so ga jele zapuščati. Obup se ga je loteval.

Malo nato je začutil, kako se tla pod njim znižavajo, kako postaja voda čedalje višja in čedalje bolj deroča.

»Izgubljen sem,« je jeknil.

Zdaj je že do prs brodil v vodi. Kolikokrat se je v zadnjem trenutku zadržal, da ni omahnil in padel v tok, ki bi ga bil odnesel bog ve kam.

In nikjer ni bilo videti rešitve. Poguba je kakor pohlepna zver prežala nanj. Ali ji bo mogel uiti?

Ne! Ta zavest ga je obhajala in ni je mogel odgnati. Kakor bi bil slep, je v temi taval naprej, nekaj ga je stiskalo v grlu kakor občutek, da se mora zdaj pa zdaj zadušiti.

Od zadaj se je nekaj zadelo vanj; toliko da ni padel. Instinktivno je iztegnil roko in otipal nekaj kakor hlod. Krčevito se ga je oprjel.

Potem pa je globoko stopl in zmanjkalo mu je tal. Omahnil je in voda, ki je drvela kakor hudournik, ga je odnesla. Toliko je bil že pri zavesti, da je objel hlod. Zavrtelo se

mu je v glavi. Zazdelo se mu je, da se je nenadoma posvetilo kakor blisk v temo in v tem blisku je zagledal njo, ki je ni nikoli pozabil.

»Zora!« je vzkljnil. Podzavestno je še čutil, kako ga vleče voda naprej, potem je nenadoma spet vse izginilo v temi.

Branko se je onesvestil.

Ko se je potem čez dolgo, dolgo zbudil, je bil prvi občutek ta, da še zmeraj leži v vodi. Odprl je oči, toda videl ni skoraj nič. Le to je opazil, da ne leži več v rovu, da mora biti nekje na zemlji, kajti hladen veter ga je zbadal v prezeble ude. Nad zemljo se je že razgrnila noč.

Čeprav je bil zelo slab, je vendar zbral toliko moči, da je zlezal iz vode na obrežje. Tam je sedel v visoko travo, da se malo opomore od prestanih naporov. Zbrati je hotel misli, toda ni jih bilo; razbežale so se kakor ne bi bile njegove.

Tedaj je za hribom vstal mesec. Njegova luč je malce razsvetlila okolico. Vstal je in pogledal okrog sebe. Kraj, kjer se je nahajal, mu je bil neznan. Torej ga je moral skriti podzemeljski vrtinec odnesti daleč od kraja, kjer so taborili.

Vrtinec! Zdaj mu je šele vse stopilo v nejasnih obrisih pred očmi. Spomnil se je trenutka, ko je omahnil v vodo, ko se je krčevito oklenil rešilnega hloda. Spomnil se je Zorine prikazni v blisku, vsega.

»Ona me je rešila, ona,« si je šepnil. »Njena prošnja je bila to, njena ljubezen.«

Potem je pomislil na svoje tovariše. Kje so oni? Ali se jim je posrečilo utesi smrti, ki je prišla tako nepričakovano, da bi jih pobrala? Ali niso tudi oni žrtve strašne katastrofe, ki je bila vzrok smrti starega profesorja?

Ko bi vsaj vedel, kje je! Ko bi vedel, kje je taborišče, da bi šel tja in bi se sam, na lastne oči prepričal.

Stopil je v hrib, ki se je dvigal nad njim. Počasi je šel navkreber, sleherni korak mu je bil muka. In ko je prišel na vrh, se je ozrl naokoli. Nikjer kraja, ki bi ga poznal. Ko ne bi bila mesečina tako medla, da razen glavnih obrisov ni ničesar razločil!

Oko mu je blodilo na vse strani, a ustavilo se ni nikjer. Šele ko se je že hotel vrniti s hriba, se mu je nenadoma zazdelo pokrajina pod njim na levi nekam znana. Nehote je zavil tja in čedalje hitrejši je postajal njegov korak. Zagledal je veliko skalo in spoznal v njej vhod v svetišče.

Kar mu je dal glas, je zaklical, da je odjeknilo po dolini, toda v odgovor mu je prišel samo šibek odmev, ki se je izgubil v daljavi. Kljcal je Nadjo, Janeza, Mitjo, a nihče se ni oglasil.

Potem je prišel do skale. Zavil je od nje proti jezeru. Tedaj pa mu je ušel krik groze. Jezera ni bilo več. Pred njim je zijala velika kotlina, ki jih ni videl dna.

Ves je drhtel. Upiral je oči v neprodorno kotlino, kakor bi hotel iz teme izluščiti njene stene, ki jih je zastirala senca. Zaman! Nič ni videl.

Torej so bile njegove slutnje resnica, ki jo je občutil v podzavesti. Torej se je zgodilo to, česar se je tako bal...

Zdaj je bil prepričan, da je tako: gledal je pred seboj ostanke nekdanjega jezera. Šele potem čez dolgo se je v njem zbudil zadnji up. Morda pa le ni res. Da bi pogledal še po taborišču — — —

Samemu sebi je zatrjeval, da je to samo slepilo, ki bi ga morda še za trenutek odvrnilo od spoznanja resnice v vsej grozi. Stopil je med grmovje, si z rokami utrl pot med vejevjem in stopil na jaso, kjer bi bili morali stati šotori. Toda šotorov ni bilo... Samo ostanke enega so ležali zloženi na kupu.

»Kaj je to?« se je vprašal. Zdelo se mu je, da sanja. Torej so se morda le resili pred grozečo smrtjo! Stopil je h kupu platna in vzel majhen kos v roke. Da, to je njegov šotor. Oni so se rešili in ker so bili prepričani, da sta se s profesorjem ponesrečila, so odšli...

Izmučen je bil, da se je komaj držal na nogah. S poslednjimi močmi, pol v spanju je še sestavil šotor. Pod kosi je odkril še svojo odejo. Tudi to so pustili. Preveč so morali vleči s seboj, pa so to, česar niso mogli potrebovati, zavrgli. In še slutili niso, kako bo to prav prišlo njemu, Branku.

Legel je in med temi mislimi zaspal.

Zjutraj s solncem je hotel biti buden.

Dvaindvajseto poglavje

POT ZA PRIJATELJI

Čeprav je bil Branko skoraj sam svoja budilka, ki se je zbudila, kadar je le hotel, je vendar to pot njegov organizem odpovedal. Ko je drugo jutro odprl oči, je stalo solnce že visoko na nebu.

Skočil je pokonci in si na svežem zraku pretegnil premrle ude. Ze med tem je premislil, kaj mora zdaj storiti. Iti mora za svojimi prijatelji. Samo da ne bi zgrešil poti... Tega se je najbolj bal. Toda potolažil se je z mislijo, da se bo lahko orijental po znanih iz starih časov, ki so jim kazali pot, ko so šli odkrivat zaklad.

Da, zaklad. Nanj je bil skoraj pozabil. Sploh se mu je vse, kar je ležalo za njim, zdelo kakor nejasne sanje, ki jih bo moral še dobro premisliti, preden bo vedel, kako in kaj. Šel je proti votlini, kjer so bili začasno skrili dragocenosti. Bila je prazna. Tovariši so zaklade vzeli s seboj. Prav zato se njemu ne bo treba truditi.

Malo nato je bil pripravljen za pot. Bil je svež in čil, kakor bi bil pozabil na vse trpljenje, ki ga je moral prestati minuli dan. Obraz mu je kar žarel od zdravja in časih mu je šinil čez obraz rahel nasmešek, če se je spomnil, kako je še včeraj obupaval nad rešitvijo. Toda ta nasmešek mu je kaj hitro pregnal bolesten občutek, ki ga je prevzel, ko se je spomnil žalostnega profesorjevega konca. Kako malo je manjkalo in tudi on bi bil ostal z njim v jami.

Zložil je šotor in odejo in si oboje naprtil na rame. Potem je vrgel še poslednji pogled v dolino, ki je pokojno ležala pred njim, in se obrnil. Vzel ga je gozd.

Dolgo časa je minilo, preden je našel pravo smer. Neprestano je moral paziti, da ni zašel, kajti gozd je bil brez poti. Sledovi, ki bi jih bili morali pustiti za seboj njegov prijatelj, so vsi izginili. Tla so bila peščena in ponekod skoraj kamenita. Edino, kar je časih opazil in ga je potrjevalo, da je na pravi poti, so bile odlomljene zelene vejice, ki ji hje dostikrat opazil na tleh.

Ves dan je korakal, da je prišel do konca gozdu. Zvečer se je utaboril, čeprav bi bil najrajši v temi nadaljeval pot.

Toda vedel je, da ne sme pretiravati. Čeprav je morda danes čil in svež, mora vendar varčevati s svojimi močmi.

V torbi je imel še nekaj jedi, ki jih je pojedel z velikim tekom. Iz dračja je napravil majhno grmado, ki ga je grela, zakaj noči so bile že mrzle. Jesen je silila v deželo.

Drugi dan opoldne je nedaleč zagledal Nadjin dom.

Ustavil je korak in pomislil. Kako naj pride, da se ne bodo preveč prestrašili? Vsi mislijo, da je mrtev. Ko so videli, kako se je udrla zemlja, si nič drugega misliti niso mogli. In če ga zdaj nenadoma zagledajo živega in zdravega?

»Bo že kako,« si je rekel in šel dalje. Čedalje večja je postajala hiša, ki je stala na samotni, čedalje bliže je bil svojim. In tedaj je zapazil nekoga, ki je pravkar stopil čez prag. Skoraj bi bil zavriskal. Janez je bil!

V trenutku so ga minile misli, ki se jim je bil pravkar vdal. Na ves glas je poklical svojega prijatelja, ki se je začudeno ozrl, od kod prihaja klic. Potem ga je opazil. Od daleč je videl, kako presenečen mora biti, kajti Janez je obstal sredi poti kakor odrevenel.

(Dalje prihodnje)

Zenski vestnik

Kako napraviš milo doma

Vzemi 13 kilogramov masti, tri in pol kilograma milnega kamna (saponita) v kosih, 30 litrov mehke vode, 500 gramov soli in še devet litrov mehke vode.

20 litrov vode, mast in milni kamen daš za en dan, preden začneš milo kuhati, v kotel brez lošča (iz bakra ali pocinkane železne pločvine). Naslednji dan spraviš mešanico počasi v kuhanje. Ko je vrela pol ure, dodaš v presledkih ostalo tretjino vode. Potem se mora milo, ki ga moraš večkrat premešati z veliko leseno žlico, nepretrgoma kuhati dve uri in pol.

Ko se milo začne spuščati z žlice kot lepiva snov in ni več masno vsušeš vanj soli, dodaš devet litrov vode in pustiš, naj vre še pol ure da se bo dalo lepo rezati. Milo naj se ohladi v kotlu. Naslednji dan ga zrežeš v poljubno velike kose, ki jih sonda ostrgaš. Potem daš milo za pol ali tri četrtine leta sušiti na zračnem prostoru. Milo je potem pripravljeno za rabo. Če je zgoraj še masno ga je treba dalj časa kuhati preden mu dodaš soli in vode.

Za kuhinjo

Vampi. Pol kile vampov v več vodah dobro operi, nato pristavi z mrzlo vodo. Ko zavro jih hitro ocedi in nalij sveže vode in naj počasi vro do mehkega. Kuhane postavi na hladno da se shlade. Nato jih zreži na drobne rezance. Žlico masti razbeli in sprazi eno debelo, a drobno zrezano čebulo, korenček peteršilj, malo ohrovtja in pora. Vse drobno zrezano. Ko zelenjava porumeni, potresi žlico moke, in ko tudi moka malo porumeni zalij z juho, v kateri so se kuhali vampi, premešaj, in ko prevre dodaj zrezane vampne malo popopraj. Če imaš dodaj še žlico paradiznikove meze. Vse skupaj naj vre še četrtri ure. Zraven daš dušen riž, žgance in slično.

Golaž. Četrtri kile govejega mesa zreži na tenke kose 20 dek čebule drobno zreži in jo na masti prepraži, nato dodaj meso in ga sprazi da porumeni. Zalij z malo vode in dodaj žličico siadka, paprike, šep kumne majarona in timiana in strok stlačenega česna. Ko prevre dodaj še štiri na tenke lističe narezane krompirje dva korenčka korenino zelene in peteršilja žlico paradiznikove meze in soli. Premešaj in prilij toliko vode da je vse pod vodo. Vse skupaj naj počasi vre do mehkega. Če se je golaž pokuhal, prilij še malo vode. Daš kot samostojno jed na mizo.

Krompir z rezanci. Pol kile krompirja skuha v oblicah nato olupi in zreži na tenke lističe. Iz enega jajca in malo vode ter moke umesi testo za rezance tenko razvaljaj in zreži na drobne krpe, ki jih skuha v slanem kropu. Kuhane ocedi, polij z mrzlo vodo in jih pusti, da se dobro ocede. Med tem pa razbeli žlico masti in prepraži eno debelo, a drobno zrezano čebulo, na čebulo stresi krompir. Ko se krompir malo zapeče, dodaj še rezance in vse skupaj malo poduši. Daš s solato za večerjo na mizo.

Rezanci z zeljem. Majhno glavo presnega zelja zreži na rezance. Razbeli mast, prepraži eno drobno zrezano čebulo dva do tri jurčke in zelje. Vse skupaj počasi duši do mehkega. Med tem pa skuha rezance, jih ocedi in stresi k zelju. Vse skupaj še malo poduši in daj na mizo.

Ocvirkovi cmoki. Skuhaj pol kile krompirja v oblicah, ga olupi in hitro pretlači skozi sito. Primešaj 30 dek moke, pet dek surovega masla, soli, eno jajce. Vse skupaj umesi v testo. Če je testo mehko, dodaj še malo moke. Umešeno testo razvaljaj in zreži primerne velike krpe. Na sredino krpe daj žličico mlačnih ocvirkov, zvij in oblikuj v cmok. Cmoke potem skuha v slanem kropu. Vro naj deset minut. Kuhane poberi v skledo in z ocvirki zabeli. Daš s solato na mizo. — Za krompirjeve svalke pripravi šteto kakor za cmoke, le da narediš iz testa dolg in tenke

svalke, ga razrežeš in oblikuješ za prst debele in tenke svalke. Skuhaš jih v slanem kropu, kuhane ocedi, polij z mrzlo vodo, jih ocedi in stresi na mast, v kateri si zarumenila drobtine. Lahko jih pa tudi zabeliš z ocvirki. Krompirjeve svalke daš z golažem, obaralo ali kako omako, pa tudi s solato na mizo.

Praktični nasveti

Umazane gumijaste plašče najbolje očistiš takole: V liter vode primešaj žlico salmiaka, pomoči v vodo čisto krpo, a še boljše gobo, če jo imaš, in drgni po umazanih delih plašča. Po potrebi vodo izmenjaj. Seveda moraš dodati spet salmiaka. Nato izperi še s čisto vodo in deni plašč sušiti na preprih. Gumijaste-ga plašča ne obešaj v bližino peči, ker toplota škoduje gumiju.

Kdor ima suhe lase, naj si jih večkrat namaže z mandeljinovim oljem, in sicer takole: Napravi prečo, vato namoči v olje in zdrgni teme. To ponavljaj, da namažeš vso glavo. Glavno je, da kožo dobro namažeš z oljem. Nato zaveži na glavo volno ruto in imej glavo zavezano vsaj četrt ure, da koža dobro vpije olje. Nato si pa glavo umij s šamponom ali milom. Lase bodo potem mehki in svetli.

Zamazane rjave čevlje, ki se ne dajo več lepo očistiti z alkoholom, v katerem si raztopila košček kolofonije. Kolofonijo dobiš v vsaki drogeriji. Čevlji naj se potem posuše in šele suhe namaži s kremo in čudila se boš, kako bodo čisti in lepi. Če so pa čevlji zelo blatni jih umij z vodo in daj na kopito. Če tega nimaš, jih nabaši s papirjem in ko se posuše jih očisti s kremo.

Zamazane kopalne kadi, umivalnike in lijak očistiš takole: V toplo vodo nareži mila da dobiš gosto kašo tej kaši primešaj še malo salmiaka nato kad dobro namaži in pusti čez noč. Drugi dan vlij v kad še tople vode, v kateri si raztopila pest navadne sode in kad dobro zdrgni in umij. Lahko se poslužiš tudi krtače. Zatem kad dobro izperi s čisto vodo. — Če se je v kadi nabral vodni kamen, tedaj tako kad zdrgni s salmiakovo sodo ki jo dobiš v drogeriji. Sodo raztopi v malo vode in drgni po vodnem kamnu. Ker se pa vodni kamen nabere po navadi le na dnu kadi, je najboljšo če pustiš čez noč salmiakovo sodo v kadi da bo tako raztopila vodni kamen.

Zanimivosti

× **Ognjeno morje v Maracaibu.** V Maracaibu v Venezueli je te dni nastal ogenj v nekem nočnem zabavišču zaradi razpočenja plinske svetilke. V kratkem času je bilo vse

mesto v plamenih. Računajo, da je zgorelo do 8000 ljudi. Maracaibsko jezero je prekrito z debelo plastjo nafte, ki se je v nekaj trenutkih izpremenilo v ognjeno morje. Takoj v začetku požara je zgorelo okoli 300 lesenih hiš, ki so stale tik ob jezeru. Boj s tem ogromnim požarom je bil čisto brez uspeha. Predsednik republike Aleazar je ukazal tridnevno narodno žalovanje.

× **Mesec dni v zraku.** V Long Beachu na kalifornijski obali sta vzdržala dva letalca v zraku 30 dni in šest ur ali 726 ur, ne da bi se bila spustila na tla. Ko sta končala svoj polet, sta se zgrudila in so ju morali odnesti. Dosegla sta pa nov rekord. Za vsak dan svojega poleta sta dobila 100 dolarjev. Pred leti so plačevali za letalske rekorde mnogo več. Zadostovalo je ostati v zraku nekaj minut, pa je dobil zmagovalac lovorjev venec in obilno nagrado.

× **V dvanajstih urah čez morje.** Sredi oktobra sta poletela francoska letalca Codos in Guillaumet s svojim letalom iz Pariza v Rio de Janeiro v Južni Ameriki. Tesno zaprte kabine so omogočale štiričlanski posadki, da je letela povprečno v višini 7500 m in se povzpela tudi do 9000 m, ne da bi ji bilo treba uporabljati naprave s kisikom. Polet je trajal le 12 ur, ker v taki višini ni nikakih motenj več. Tudi viharjev ne čutijo tako visoko.

× **Golobe pismonoše so uporabljali v vojni** že pred 2000 leti. Kljub radiu in brzokanju ima vsaka vojska v vsaki državi golobe-pismonoše za poročevalsko službo. Vojaštvo tako zelo ceni svoje pernatke zaveznike da se navzlic vsemu tehničnemu napredku noče ločiti od njih. Golobe-pismonoše so uporabljali v vojni že v najdavnnejših časih. Ko je leta 43 pred Kr. roistvom rimski general Antonij oblegal Madero je bil poveljnik obleganega mesta po golobih-pismonoših v zvezi z Brutom, rimskim nasprotnikom Antonija.

× **Varčevalni ukrepi v Nemčiji.** Nemško prehranjevalno ministrstvo objavlja s posebnim razglasom, da se morajo prijavit lastniki vseh nad 50 cm visokih psov, da bodo dobili zanje posebne pasje živilske izkaznice. S temi izkaznicami bodo lahko kupili za svoje živali do 250 gramov kosti in mesnih odpadkov ali pa posebnih pasjih kolačev. Prvenstveno pravo do nakupa živil za pse imajo lastniki lovskih, policijskih in dresiranih psov in psov čuvajev. Za pse, ki so manjši kakor 50 cm smejo prodajati mesarji mesne odpadke, ki so za ljudi neuzitni, in pa kosti. Pač pa je prepovedano gostilničarjem in restavracijem prodajati ostanke jedil in mesa za pasjo prehrano. — Tvornice koles sporočajo vsem odjemalcem, da bodo odsljedobavljale kolesa brez gumijevih plaščev in cevi. Te si mora nabaviti kupec v trgovini s kolesi na predložitvev posebne izkaznice. Po-

Poziv zaostanim naročnikom!

Ze večkrat smo Vas pozvali na poravnavo naročnine »DOMOVINE«, a žal se danes niste tega storili. Ponovno Vas prosimo, da nam poravnate ta mali znesek po že poslani položnici. Ako ste položnico izgubili ali založili, pišite po drugo, katero Vam bo uprava radevolje poslala.

Zamudniki nam delajo samo nepotrebne stroške in delo, zato bo uprava »DOMOVINE« v bodoče morala vsakemu zaostankarju zaračunati manipulacijske stroške, kdor ne bo točno in pravočasno plačeval naročnine. Priporočimo vsem tistim, ki zaostajajo s poravnavo naročnine, da si uredijo plačevanja po sledečem redu: Kdor ne more naenkrat nakazati din 36.— za celo leto, naj pošlje le za pol leta din 18.— in če se tega ne zmora, pa vsaj za četrtletje din 9.—, ker ta mali znesek pa lahko vsak brez izjeme odstopi »DOMOVINI« brez kakih težav. Pogoj plačevanja naročnine »DOMOVINE« je, da se poravna vedno vnaprej in ne nazaj.

Zavedajte se vsi tisti, ki ste pri tem prizadeti, da »DOMOVINA« ne more izhajati brez denarja. Razumljivo je, da ima »DOMOVINA« veliko stroškov pri tisku in porabi papirja, katerega mora točno vsak mesec sprotno poravnati. Kdor ne bi izpolnil svoje dolžnosti, bomo brezpogojno konec leta izročili terjatev poštni upravi, da pobere ona dolžni znesek od vsakega takega naročnika. Ker pa je na ta način plačevanje naročnine za Vas dražje, je najbolje, da nam še ta mesec nakazete zaostanek. Naše geslo je, plačaj takoj, kakor Ti uprava redno vsak teden pošilja »DOMOVINO«.

Uprava „Domovine“

sestniki starih koles lahko dobe nakaznice za nove plašče in cevi šele potem, ko oddajo na določeno mesto izrabljene plašče in cevi. Od 10. novembra dalje je prepovedano prodajanje predmetov, za katerih prodajo so potrebne posebne izkaznice, tudi vsem tujcem, ki se mude v Nemčiji. Do 15. t. m. je bilo prepovedano v vsej Nemčiji tudi prodajanje krojaških potrebščin. Od 15. t. m. dalje pa je dobil vsak krojaški obrat posebne izkaznice za nabavo teh predmetov.

Prisilno delo za Poljake na zasedenem ozemlju. Po vesteh angleških listov je novi nemški guverner za zasedeno Poljsko Frank izdal ukrep, ki določa za poljsko prebivalstvo prisilno delo. Prisilno delo bodo urejevala nemška oblastva po potrebah nemškega gospodarstva. Od prisilnega dela ne bo nihče izvzet. Nemška oblastva so poostrele ukrepe proti zahrbtnemu vojskovanju, s katerim se morajo še vedno boriti po vsem poljskem ozemlju, kjer ostanki poljske vojske in tudi civilno prebivalstvo napadajo nemške vojake in člane narodnosocialističnih varnostnih oddelkov. Kjer katerega Nemca ubijejo, dajo nemška oblastva, če se to zgodi v naseljih, iz vseh bližnjih hiš postreliti po enega človeka. Truplo ubitega Nemca in trupla postreljenih Poljakov ležijo nekaj časa sredi kraja, kjer se je zgodil umor.

× **Izpadanje las se lahko prepreči.** V bolnišnici kolumbijskega vseučilišča v Ameriki izvršujejo operacije, ki preprečujejo izpadanje las in nastajanje pleše. Pleša nastane po tamkajšnjih ugotovitvah na ta način, da koža na glavi ne rase v enakem razmerju kakor glava sama. Zato postane koža na glavi počasi preveč napeta. Z natančnimi meritvami je bilo pri vseh pleših mogoče ugotoviti to nesorazmerje med velikostjo lobanje in kožo na glavi. Ko se koža napenja, lasne korenine v njej ne dobe več zadostnega krvnega dotoka in lasje začnejo izpadati. Z operacijami pa napeto kožo rahljajo, tako da žilice lasne korenine spet lahko zalagajo s krvjo.

RADIO LJUBLJANA

od 26. novembra do 3. decembra

Nedelja, 26. novembra: 8.00: Jutrnji pozdrav. 8.05: Sramel »Stirje fantje«. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 9.45: Verski govor (prior Valerijan Učak). 10.00: Slovenske narodne (plošče). 10.15: Violončelo (Čenda Sedlbauer) ob spremljevanju klavirja (prof. Pavel Šivic). 11.00: Zvoki za oddih: Brata Goloba igrata na dveh harmonikah, vmes plošče. 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Nedeljski koncert radijskega orkestra. 17.00: Kmetijska ura: Stanovskega zastopstvo slovenskega kmeta (inž. Suhadolc Jože). 17.30: Veselo popoldne (Kmečki trio; vmes bo pel Mirko Premelč). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Mihajlo Vatrovič, prvi srbski arheolog in muzeolog. 19.40: Objave. 20.00: Davorin Jenko. Ob 100letnici rojstva. Napisal Joža Vombregar (izvajali bodo člani radijske igralske družine). 21: Spominski koncert ob 100letnici rojstva Davorina Jenka. 22.15: Lahkih nog naokrog (plošče).

Ponedeljek, 27. novembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Poročila, napovedi. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Veseli bolgarski napevi (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski sramel. 14.00: Poročila. 18.00: Zdravstvo mladostne dobe: Poklicna priprava za življenje (dr. Anton Brečelj). 18.20: Drobne reči za vesele ljudi (plošče). 18.40: Primorska v času prosvetljenega absolutizma (dr. Jože Lovrenčič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: 100letnica rojstva dr. Radica. 19.40: Objave. 19.50: O družabni uglajenosti (Fran Govekar). 20.00: Ljubljanski godal-

ni kvartet. 20.45: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Pisana šara (plošče).

Torek, 28. novembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Poročila, napovedi. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 11.00: Šolska ura: Našim izseljencem, akademija (izvajala bo I. dekliška meščanska šola v Ljubljani). 12.00: Poskočnice (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Poročila. 18.00: Obisk pri severnih Slovanih (plošče). 18.40: Zgodovina — božji načrt (Fran Terseglav). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura. 19.40: Objave. 19.50: Deset minut zabave. 20.00: Grieg: Sonata v G-duru op. 13, za violino in klavir (plošče). — 20.30: »Fantovske (radijski moški oktet in radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Citraški trio »Vesna«.

Sreda, 29. novembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Poročila, napovedi. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Španske pesmice in plesi (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Resni zvoki in veseli ritmi (plošče). 14.00: Napovedi. 18.00: Mladinska ura: a) Narodnoobrambno delo in mladina (prof. Etbin Bojc). b) Za mlade naravoslovce (Miroslav Zor). 18.40: Kmet., šola in izobrazba (dr. Vinko Brumen). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Ministrstvo za telesno vzgojo naroda. 19.40: Objave. 19.50: Fotografiranje v naravnih barvah (Fran Bajd). 20.00: Rubinsteinovi dvospevi (Poldka Zupanova, Kalin-Vedralova) s spremljevanjem klavirja (prof. Šivic). 20.45: Plesna glasba (plošče). 21.15: Komorni trio (Čampa — flauta, Ravbar — klarinet, Loparnik — fagot. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Tamburaški septet.

Četrtek, 30. novembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Poročila, napovedi. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.30: Ljudski napevi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Salonski kvartet. 14.00: Poročila. 18.00: Radostni zvoki (dekliški zbor »Vigred« in radijski orkester). 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Nacionalni značaj našega sladkovodnega ribarstva (dr. Slavko Mužinič). 19.40: Objave. 19.50: Vzroki izseljevanja (Rozman Jože). 20.00: Koncert pevskega zbor »Ljubljanskega zvona«. 20.45: Reprodukcijski koncert simfonične glasbe. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

Petek, 1. decembra: 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Šolska ura: Proslava narodnega praznika (izvajala bo ljudska šola iz Most). 10.00: Prenos iz ljubljanske stolnice. 11.00: Koncert jugoslovenske glasbe (radijski orkester). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Bežigranski pevski zbor. 14.00: Po naših gorah in dolinah (plošče). 17.00: Medved. Viljem Ostrovhar, zgodovinska igra (izvajali bodo člani radijske igralske družine). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura. 19.40: Objave. 19.50: Mlakarjevi zbrani spisi (dr. Josip Wester). 20.00: Rezervirano za prenos. 22.00: Napovedi. 22.15: Dvořak: Slovanski plesi (plošče).

Sobota, 2. decembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi. 7.08: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Veselo naj plošče v venčku donijo, za lep in zabaven spored poskrbijo. 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Veselo naj plošče v venčku donijo. 14.00: Poročila. 17.00: Otroška ura: a) Dr. Magajna: Racko in Lija, 9. branje (bral bo avtor sam). b) Pavliha, lutkovna igra (člani radijske igralske družine). 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Za delopust bo igral radijski orkester. 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura. 19.40: Objave. 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Vesel živalski krog. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za dober konec bo igral radijski orkester.

Oglašujte v »Domovini«

MALI OGLASI

KROJASKEGA POMOČNIKA

za fina dela sprejemem takoj v stalno službo. Oskrba v hiši. Vaučko, Hrastnik.

ČEVLJARSKEGA POMOČNIKA

sprejme takoj Franc Zniderič, Terezija, Loke 56, Trbovlje I.

MALO POSESTVO PRODAM.

Redi se ena krava in par prašičev, Poizve se na upravi lista.

PRODAM POSESTVO,

vse v dobrem stanju, 3 njive, travnik, gozd, 2 uri od Laškega, 10 minut od ceste proti Sv. Rupertu. Cena 12.000 din. Josipina Pušnik, Trobnidol 41, Sv. Rupert nad Laškim, pošta Sv. Jurij ob juž. železnici.

POSOJILA

na vknjižbo hiš v mestih in na kmečka posestva po 6% obresti na dolgoročno odplačilo nabavljamo, prodajamo hiše, posestva, gostilne itd. Realitet, Zagreb, Vlaška 2/II. Za odgovor pošljite 3 din v znakmah.

VLOŽNE KNJIZICE

Prve Hrvatske štedionice in njenih podružnic kupuje in plača največ, takoj in v gotovini Realitet. Vlaška 2/II, Zagreb.

POPOLNOMA ZASTONJ

dobite začetek velikega ljubezenskega romana »Ljubezen španskega častnika«, če še danes pišete upravi »Družinskega tednika« Ljubljana. Miklošičeva 18.

CEPLJENO TRSJE

sadno drevje, divjake, nudi Žiher Franjo, Zamušani, p. Sv. Marjeta, Moškanjci. Zahtevajte cenik!

NOV REDILEN PRASEK

»KEDIN« za prašiče — Vaak kmetovalec si lahko hitro in s malimi stroški sredi svoje prašiče. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav.

6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 34 din, 4 zav. po pošti 39 din. Mnogo zahvalnih pisem.

MOŠTOVA ESENCA MOSTIN

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo s malimi stroški pripravi izborna, obstojna in zdrava domača pijača. Cena 1 stekla za 150 litrov din 20.— po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—

Pravilo, prvi »Redine« in »Mostine« se dobi samo s gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANO, Ljubljana, Zidovska ul. 1 a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANO, Maribor — Gosposka ulica 34.

NOVOST! SAMO DIN 49.50

Št. 62.300 Anker — prvi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okvir s plameno garancije

Din 49.50

Štev. 62.301 isto s osvetljenimi kazilci in številnic

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, vam ga pošlje mestnoj in poštinsko prost

H. Sottnet

Ljubljana 6
Lesna protokolirana tovarna ur v švic.